

Jaarverslag 2024

Stichting
Amelander Musea

William Beijaard, directeur Stichting Amelander Musea

Voorwoord

Geachte lezer,

Het jaar 2024 was voor de STAM wederom een bijzonder mooi jaar. Er zijn geen ongevallen geweest en ons lang verzuim percentage voor alle medewerkers is 0%. Dit getal is bijzonder en geeft aan dat we een gezonde organisatie hebben met oog voor elkaar. Noemenswaardig is dat Henk Oud met pensioen is gegaan en Liesbeth Dekker, Gerrit de Boer en Arend Folkert Visser hun 25-jarig (WsW) jubileum hebben mogen vieren.

We hebben met elkaar vele activiteiten, exposities en projecten mogen realiseren met een kwalitatief- en financieel mooi resultaat. Zo hebben we onder andere het project “Klimaatverandering op Ameland” op 15 mei 2024 officieel geopend en hebben we de eerste fase van het project “Amelander Cultuurmuseum” afgerond. Ook is het gelukt om molen “de Verwachting” als eerste Amelander gemeentelijk monument te registreren en zijn we met het Maritiem Centrum “Abraham Fock” en de Paardenreddingboot tweede van Nederland geworden met de VriendenLoterij Museumprijs “levende tradities”. Wij zijn ontzettend trots op deze prestaties en hebben daarom met de ondersteunende afdelingen gezamenlijk dit jaarverslag over 2024 geschreven.

Dit jaarverslag is niet alleen een terugblik, maar ook een dankwoord aan alle betrokkenen die ons hebben gesteund in deze projecten, activiteiten en openstelling van onze Musea, Molens en Vuurtoren. Onze vrijwilligers, donateurs, projectponsors en samenwerkingspartners hebben een grote bijdrage geleverd aan de realisatie in deze, zonder hun zou dit niet mogelijk zijn geweest.

Onze vrijwilligers zijn ons meest waardevolle bezit. Zij vormen de ruggengraat van onze organisatie en geven ons iets zeer kostbaars, namelijk hun deskundigheid en inzet. Wij koesteren alle vrijwilligers en proberen op vele facetten als organisatie aantrekkelijk te blijven en waar nodig te ondersteunen. Ik ben ook blij te kunnen melden dat voor de uitdagingen rondom de continuïteit van de demonstraties van de Paardenreddingboot oplossingen zijn gevonden voor de korte- en lange termijn. In de komende jaren zullen we eenzelfde strategie toepassen voor de molens welke hopelijk zal leiden tot opleiding van nieuwe molenaars en aanverwante functies.

Tijdens de kerstborrel in het Maritiem Centrum Abraham Fock in december 2024, is uitgebreid stilgestaan bij de activiteiten van de STAM en de toekomstige activiteiten, uitdagingen en prioriteiten hierin. Ook is het gebruik van de STAM-pas geëvalueerd en geconcludeerd dat dit een succes is en zeer wordt gewaardeerd door alle betrokkenen. Deze pas biedt voor alle medewerker & vrijwilligers voor het thuiswonende gezin gratis toegang tot de Musea, Molens en Vuurtoren en 10% korting in de museumwinkels.

Namens het bestuur en alle medewerkers van Stichting Amelander Musea wil ik u hartelijk danken voor uw steun en betrokkenheid. Samen kijken we naar een toekomst waarin we onze musea kunnen openstellen voor publiek met al onze prachtige ambachten en activiteiten.

William Beijaard

Directeur Stichting Amelander Musea

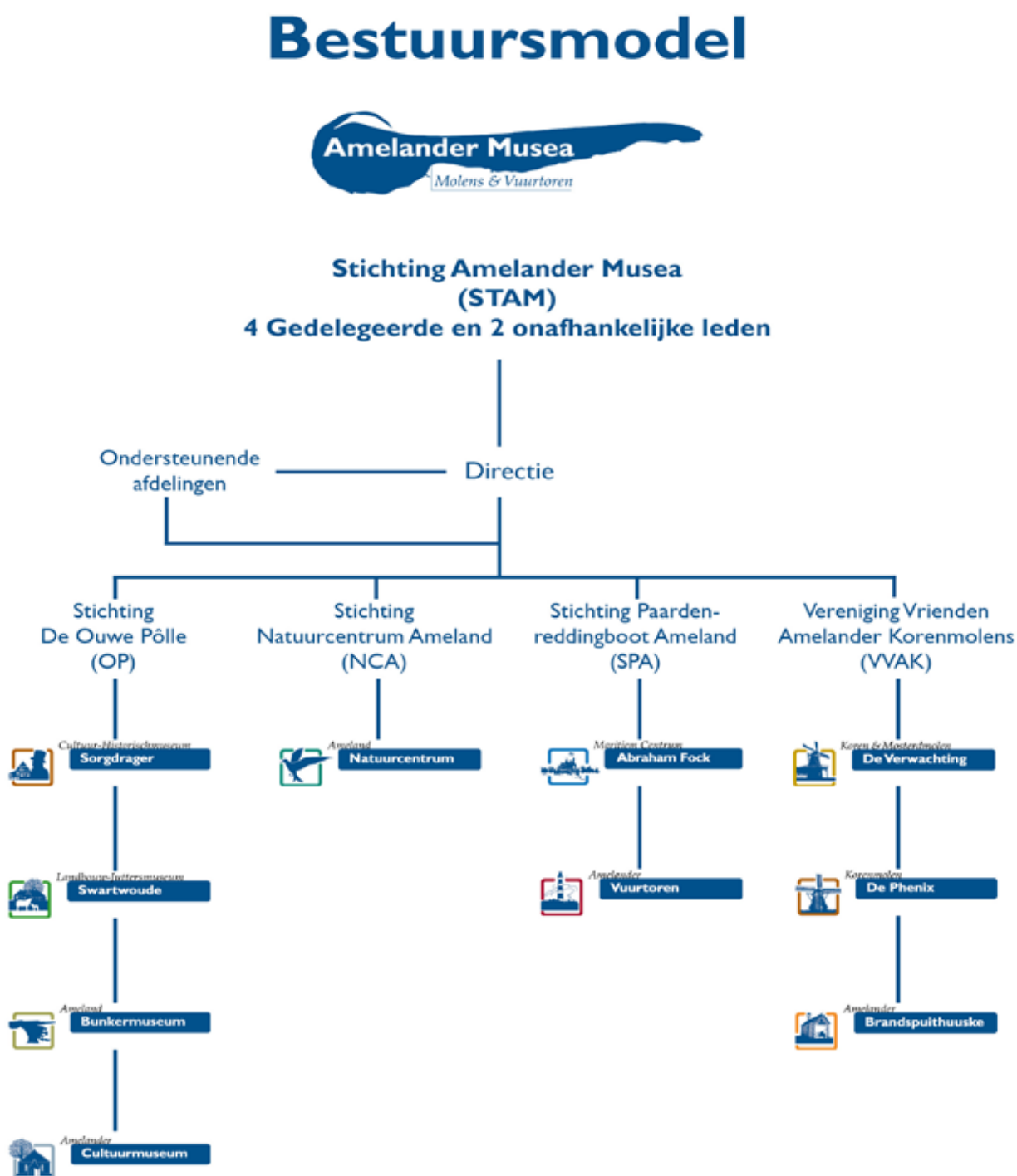
Inhoudsopgave

☐ 1. Bestuur en organisatie	1
☐ 2. Toelichting en werkzaamheden organisatie	7
☐ 3. Locaties	9
☐ 4. Bezoekersaantallen en deelname excursies 2024	19
☐ 5. Winkelverkoop vestigingen & STAM-pas	22
☐ 6. Activiteiten en evenementen 2024	23
☐ 7. Promotie	27
☐ 8. Ecologie	29
☐ 9. Lezingen en uitgaven	32
☐ 10. Demonstratieschema Paardenreddingboot 2024 & 2025	33
☐ 11. Speerpunten Meerjarenplan 2022 - 2026	35

1. Bestuur en organisatie

1.1 Bestuursmodel

De STAM is opgedeeld volgens het volgende bestuursmodel:

In 2024 zijn de besturen die onder de STAM vallen als volgt opgedeeld:

Bestuur Stichting Amelander Musea	
Joop Lodewijks	Voorzitter/Onafhankelijk lid
Ankie ten Kate	Onafhankelijk lid
Jan de Vries	Gedelegeerd lid Stichting Paardenreddingboot
Sjouke Winia	Penningmeester/Gedelegeerd lid Ouwe Pôlle
Wim den Hartogh	Gedelegeerd lid Vereniging Vrienden Amelander Korenmolens
Marjan Veenendaal	Gedelegeerd lid Stichting Natuurcentrum

Bestuur Stichting Paardenreddingboot Ameland	
Jan de Vries	Voorzitter/Gedelegeerde in de Stichting in de STAM
Douwe Bakker	Walbaas
Piet Faber	Secretaris
Jellie de Vries	
Gerrit Dokter	Voerlieden
Pieter Faber	Schipper
André Ruygh	EHBO

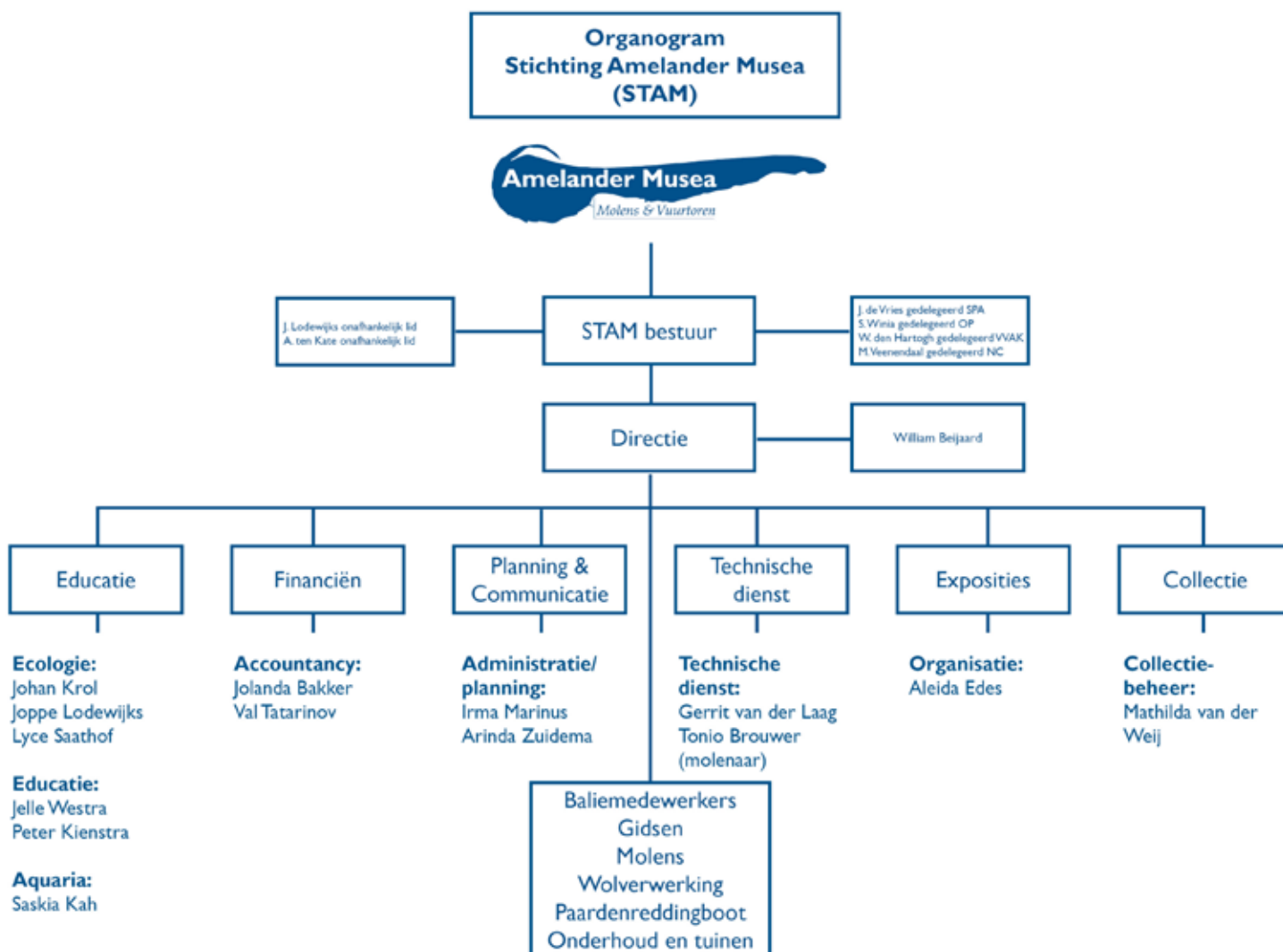
Bestuur Stichting Ouwe Pôlle Ameland	
Meinte Bonthuis	Interim voorzitter
Tina Brouwer	Secretaris
Sjouke Winia	Gedelegeerde in de Stichting in de STAM
Jacob Roep	
Gerlof Molenaar	
Koos Molenaar	
Joke Mosterman	

Bestuur Vereniging Vrienden Amelander Korenmolens	
Wim den Hartogh	Voorzitter/Gedelegeerde in de Stichting in de STAM
Jolanda Molenaar	Secretaris
Jan Engels	Molenaar
Jack Russchen	Molenaar
Martin de Roode	Mosterdmaker
Willem Kiewiet	Molenaar

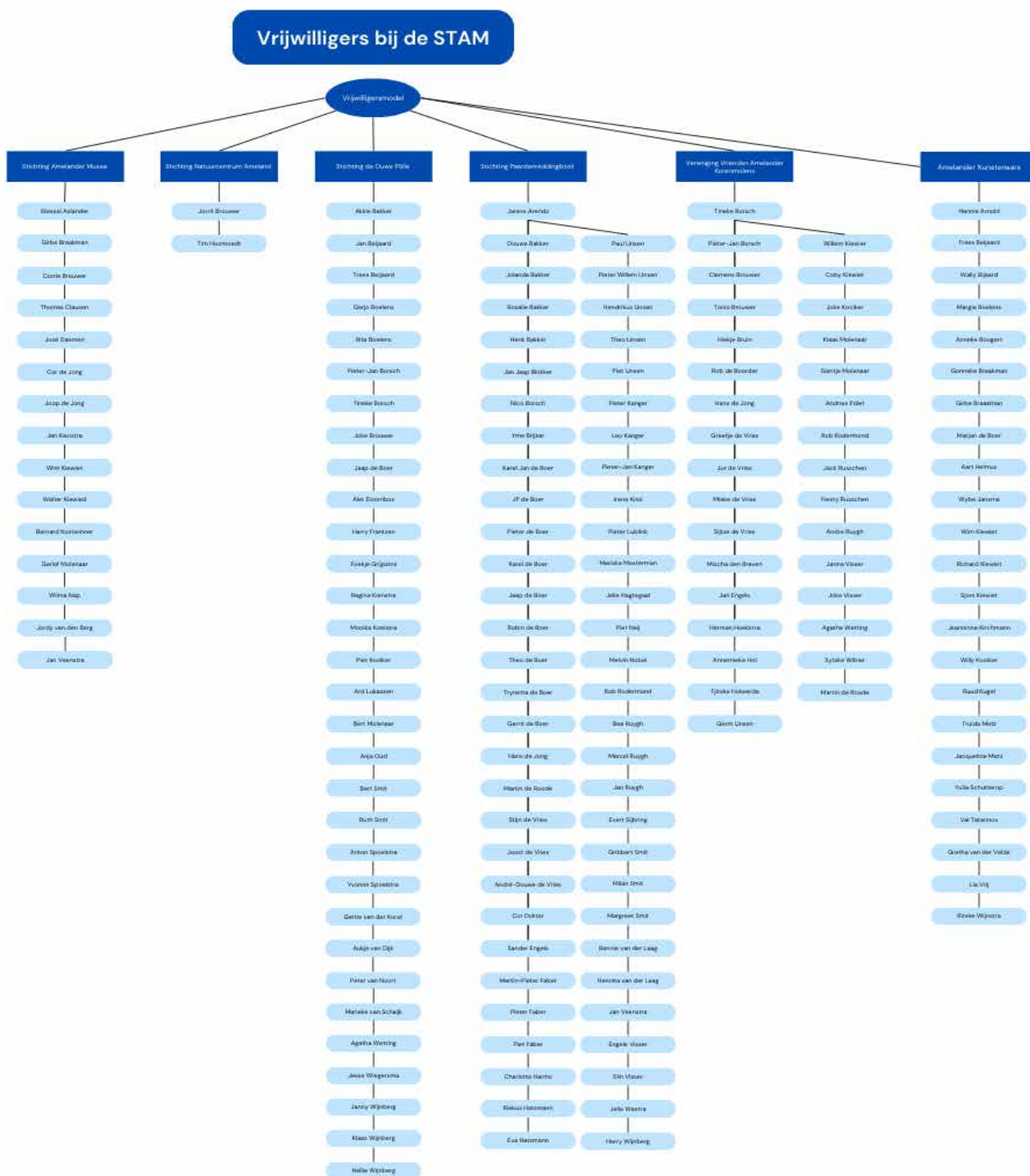
Bestuur Stichting Natuurcentrum	
Jan de Vries	Voorzitter
Jaap Ridder	Secretaris
Tonnie Overdiep	
Arjan Verbiest	
Marjan Veenendaal	Gedelegeerde in de Stichting in de STAM
Tom Rustebiel	
Rixt Wind	Namens Wetterskip Fryslân (Waarnemend)

1.2 Organisatie

Het organigram van de STAM is in 2024 als volgt opgedeeld:

1.3 Vrijwilligersmodel

1.4 Samenvatting vrijwilligersactiviteiten 2024

In dit verslag wordt stilgestaan bij het vrijwilligersbeleid, de opbouw van het vrijwilligersbestand met daarin de uitgevoerde activiteiten van 2024 en een tabel een uitsplitsing in 2024 van de uren per vrijwilliger of activiteit.

Vrijwilligersbeleid

In 2021 is er een meerjarenplan geschreven met daarin als speerpunt een actief vrijwilligersbeleid te ontwikkelen. Zo worden jaarlijks nieuwe vrijwilligers gevraagd middels een huis aan huis flyer voor diverse werkzaamheden. Bij de overstap naar Univé als verzekeringsmaatschappij is er een collectieve dekking voor alle geregistreerde vrijwilligers afgesloten. De afgelopen jaren is er dan ook voor gezorgd dat iedere vrijwilliger een vrijwilligerscontract heeft en zodoende onder de collectieve dekking van de STAM valt. Medewerkers van de Stichting Amelander Musea hebben een arbeidscontract en hebben bij vrijwilligersactiviteiten geen losse vrijwilligers-overeenkomst, want zij zijn al verzekerd. Tijdens de kerstborrel in 2023 is het beloningsbeleid voor de vrijwilligers gepresenteerd. Zo heeft iedere vrijwilliger een STAM-pas gekregen welke gratis toegang verschaft voor thuiswonenden van de pashouder tot de Musea, Molens en Vuurtoren. Daarnaast krijgt de pashouder bij winkelaankopen 10% korting. In 2024 is de STAM-pas veel gebruikt, data daarvan is terug te vinden in hoofdstuk 5. In 2024 hebben circa 200 vrijwilligers zich voor de STAM ingezet. De organisatie kent 3 Stichtingen en 1 Vereniging, waarbij de STAM overkoepelend is. Het STAM-bestuur heeft een toezichthoudende functie en de onderliggende stichtingen en de vereniging een uitvoerende. Dit zijn onbezoldigde en vrijwillige functies. Het bestuur van de Stichting Natuurcentrum bestaat grotendeels uit de terreinbeheerders van Ameland, de Stichting "Ouwe Pôlle" uit specialisten van de Amelander Cultuurgeschiedenis, de Stichting "Paarden Reddingboot Ameland" uit een afgevaardigde per functie bij de reddingboot, de "Vereniging Vrienden Amelander Korenmolens" uit expertise vanuit de molen en als laatste de "STAM" bestaat uit één vertegenwoordiger van voorgaande en twee onafhankelijke leden. De besturen komen elk tot 4 keer per jaar samen met daarnaast nog een jaarvergadering georganiseerd door de STAM, waarbij ook afgevaardigden van de gemeente Ameland worden uitgenodigd. Voor vrijwilligers vindt er een seizoensopening en kerstborrel plaats, ook georganiseerd door de STAM. De vrijwilligers worden vanuit de STAM aangestuurd.

Activiteiten Stichting Natuurcentrum

Onder de Stichting Natuurcentrum valt de vestiging Natuurcentrum te Nes waar bezoekers exposities over Amelander natuur kunnen beleven. De vrijwilligersactiviteiten voor Stichting Natuurcentrum bestaan veelal uit natuur-excursies zoals wadlopen, eco-safari's, boswandelingen en een Eendenkooi excursie. Deze excursies hebben een seizoenskarakter waarbij de ene iets eerder in het jaar begint dan de andere, afhankelijk van met name weersomstandigheden. Er zijn ook Duitse stagiaires die een jaar bij de STAM stage lopen. Zij worden in de winterperiode onder andere opgeleid tot gastheer/gastvrouw in de musea en natuurgids.

Activiteiten Stichting Ouwe Pôlle

De volgende locaties behoren tot deze Stichting: het Landbouw- en Juttersmuseum Swartwoude, het Amelander Cultuurmuseum, het Cultuurhistorisch museum Sorgdrager en Bunker "Donax". Het grootste gedeelte van de vrijwilligersactiviteiten bestaan uit het geven van bunkerexcursies, verhalen vertellen in de musea, baliebezetting, de wolverwerking, de Amelander Kunstenaars die exposeren in het Cultuurmuseum en de baliediensten verzorgen. Daarnaast hebben de Musea grote tuinen welke vrijwillig worden onderhouden en er wordt onderhoud aan de gebouwen gedaan. Het voeren van de dieren behoort ook tot de vrijwillige activiteiten. Daarnaast worden er diverse lezingen georganiseerd en worden er speciale activiteiten georganiseerd. Ook worden de uren per excursie of activiteit vastgesteld voor de betreffende vrijwilliger.

Activiteiten Stichting Paardenreddingboot Ameland

Bij de Stichting Paardenreddingboot horen de locaties Maritiem Centrum Abraham Fock, waarvandaan de Amelander Paardenreddingboot demonstratie wordt georganiseerd, en de Vuurtoren. De demonstratie van de Paardenreddingboot is ca. 12 keer per jaar en vereist veel expertise en organisatie. Deze zijn onder te verdelen in voermannen, walbaas, walploeg, schipper, EHBO, (verkeer)regelaars en collectanten.

De voermannen staan voor de boot met hun paarden. Zij zijn het gehele jaar actief om de paarden fysiek sterk te houden voor deze prestatie. Daarnaast heb je de functie “walbaas”, deze coördineert de gehele demonstratie en is de verbinding met voorgaande en de mensen in en op de boot. Rond de boot lopen op weg naar het strand de walploeg en opstappers. De schipper maakt bij vertrek van de boot uit het boothuis de straten en vloer schoon en snelt zich daarna ook naar het strand. Op weg naar het strand staan veel verkeersregelaars om al geruime tijd voor, tijdens en na de demonstratie het verkeer in en rondom het dorp in goede banen te leiden. Op het strand staan de collectanten en EHBO-ers volgens voorschrift van de evenementenvergunning. Daarnaast zijn er nog andere functies aanwezig voor afzettingen, verkoop en bestuurder van de shovel en technici. De uren per functie zijn door het bestuur in samenspraak vastgesteld. Eenmaal per jaar is er een jaarvergadering met aansluitend een barbecue voor de vrijwilligers en medewerkers met aanhang.

Activiteiten Vereniging Vrienden Amelander Korenmolens

Ten slotte horen de vestigingen Molen de Phenix, Molen de Verwachting en het Brandspuuthuuske bij de Vereniging van Amelander Korenmolens. Binnen deze vereniging zijn de activiteiten erg breed, welke zich voornamelijk afspelen binnen de Molenvestigingen. Wanneer men de tweejarige opleiding tot Molenaar voltooid heeft ontvangt men een diploma van het Molengilde en mag men de Molen in werking stellen. Er zijn 8 gediplomeerde Molenaars en hieromheen een grote groep met vakmensen in het onder andere vervaardigen van mosterd, meel, rogge en koolzaadolie. Molen “de Verwachting” draait gemiddeld drie middagen in de week en Molen “de Phenix” gemiddeld twee middagen in de week. In Molen de Verwachting wordt meel en mosterd gemalen, in Molen de Phenix wordt olie geslagen uit lijn- en koolzaden. Hier wordt ca. 6 liter olie per dag geslagen, wat neerkomt op ongeveer 12 tot 15 liter olie per week. De inkoop van de grondstoffen komt uit Waddenregio zodat het voldoet aan het “Waddengoud” en “Amelands Produkt” predicaat. Naast deze ambachtslieden zijn er nog stickeraars, meelvullers en vele andere vrijwilligers. Voor alle voorgenoemde geldt ook dat er vrijwilligers zijn die baliediensten draaien, onderhoud plegen en de tuinen onderhouden. Voor deze club wordt er een uitgebreid logboek bijgehouden met specifieke uren vanwege de HACCP, dit wordt wekelijks door een medewerker van de STAM bijgewerkt. Er wordt jaarlijks een barbecue georganiseerd waarbij alle vrijwilligers, aanhang en medewerkers op locatie worden uitgenodigd.

Urenoverzicht

In onderstaand overzicht ziet u het aantal vrijwilligersuren binnen de STAM. De uitgebreide versie wordt gebruikt ter onderbouwing van de jaarrekening.

Omschrijving	Totaal aantal uren
Uren vrijwilligers excursie	353
Uren vrijwilligers openstelling musea	1053
Uren vrijwilligers inrichting & openstelling + organisatie Amelander Cultuurmuseum	1000
Uren vrijwilligers onderhoud gebouwen en landbouwvoertuigen	120
Uren vrijwilligers schoonmaak Musea en kerst/paasinrichting	400
Uren vrijwilligers Tuinen en Eendenkooi	200
Uren Vrijwilliger restauratie Vinvis	500
Collectiebeheer	640
Uren vrijwilligers wolverwerking	494
Uren fam Borsch. + de Vries Polle zie mail dd. 7-1-2024	350
Uren Molenaars en nevenactiviteiten "de Verwachting"	5534
Uren Molenaars en nevenactiviteiten "de Phenix"	1476
Uren Demonstratie Paardenreddingboot	6560
Uren STAM bestuurlijk	420
Uren VVAK bestuurlijk	396
Uren SPA bestuurlijk	402
Uren NCA bestuurlijk	270
Uren OP bestuurlijk	954
Totaal aantal vrijwilligersuren 2024	21.122

2. Toelichting en werkzaamheden organisatie

William Beijaard is de directeur van de STAM. De directie wordt ondersteund door diverse afdelingen.

2.1 Ecologie

Johan Krol werd als hoofd van afdeling ecologie in het hele jaar 2024 ondersteund door Joppe Lodewijks en Lyce Saathof, Joppe en Lyce zullen in 2025 de afdeling ecologie gezamenlijk aansturen. Werkzaamheden in 2024 bestaan voornamelijk uit bodemdalingsonderzoek, monitoring van sedimentatieprocessen, monitoring van (broed)vogels en beschermde flora en monitoring van de overstromingsfrequentie van duinvalleien.

2.2 Educatie

Jelle Westra is educatief medewerker bij de STAM. Ca. 50% van zijn activiteiten worden vormgegeven door het uitvoeren van excursies, het ontwikkelen en opzetten van educatieve programma's en activiteiten die aansluiten bij zowel programma's buiten Ameland (regionaal en nationaal) als programma's op Ameland (lokaal) en werkzaamheden bij de demonstratie Paardenreddingboot.

De andere 50% van zijn activiteiten zijn toe te schrijven aan beleidsmatige werkzaamheden, projecten en ondersteuning van andere afdelingen. Zo is in 2024 het project 'Klimaatverandering op Ameland' afgerond, ging het project 'Amelander Cultuurmuseum' van start, bevindt het nieuwe project 'Wadvogels op Ameland' en 'Herinrichting Maritiem Centrum Abraham Fock' zich in de voorbereidingsfase en bood hij ondersteuning aan de nominatie van de Amelander Paardenreddingboot voor de VriendenLoterij Museumprijs 2024.

Peter Kienstra is naast educatief medewerker ook nauw betrokken bij afdeling exposities en houdt zich veelal bezig met grafische vormgeving, inrichting van de museumwinkels en inventarissen. De werkzaamheden binnen de kaders van grafische vormgeving bestaan voornamelijk uit ontwikkelen van folders, huisstijl, panelen, posters en aanverwant voor alle locaties.

Saskia Kah is aquariabeheerder bij de vestiging Natuurcentrum Ameland. Haar werkzaamheden bestaan uit het onderhoud en schoonmaken van alle aquaria, verzorging van alle dieren en uitvoering van de visvoeren-activiteit. Na een bezoek en audit van de RVO is de ontwikkeling van diverse protocollen gestart in samenwerking met de afdeling ecologie en externe partijen. Er vindt communicatie plaats met Ecomare Texel en het Dolfinarium Harderwijk. De totstandkoming en goedkeuring (door de RVO) van de protocollen zal tot 2025 doorlopen. Ook zal er in 2025 een quarantaine-aquarium worden geïnstalleerd.

2.3 Financiën

De afdeling financiën wordt bezet door Val Tatarinov en Jolanda Bakker. Het jaar 2024 stond voor de afdeling financiën in het teken van verder vereenvoudigen en automatiseren van processen. Na de overstap in 2023 naar accountantskantoor BuroTwa volgde eind 2023 de overstap naar een nieuw kassasysteem. Val is veel betrokken geweest bij de implementatie van het nieuwe systeem en heeft de collega's op de locaties ondersteund bij de vraagstukken die ontstonden. Verder zijn er veel analyses uit dit kassasysteem te halen, waardoor in de toekomst makkelijker beleidsmatige beslissingen gemaakt kunnen worden. Door de invoering van het nieuwe systeem is vanaf januari 2024 een slag gemaakt in het vereenvoudigen van het factureren aan afnemers. De pakbonnen worden vanuit de kassa door het systeem omgezet naar een factuur, waarna deze vanuit ditzelfde systeem wordt verstuurd naar de afnemers.

De werkzaamheden betreffende de salarisadministratie zijn per 1 januari 2024 overgenomen door SalarisXpert wat de afhandeling van de verschillende administratieve zaken vereenvoudigd. Er is verder in 2024 een pilot opgezet om de verlofregistratie via het programma NMBRS van SalarisXpert te laten verlopen. Deze pilot is goed verlopen en dit zal dan ook per januari 2025 verder worden worden doorontwikkeld.

2.4 Front office/planning & communicatie

Irma Marinus en Arinda Zuidema bezetten gezamenlijk de afdeling planning & communicatie van de STAM. Irma Marinus maakt roosters voor alle medewerkers en vrijwilligers die actief zijn in onder andere baliewerkzaamheden en excursiewerkzaamheden. Ook het invoeren en monitoren van de werkurenregistratie hoort in dat takenpakket, alsook het inplannen en registreren van vakanties. Van april tot oktober en in de vakantieperiodes wordt door Irma het gidsen- rooster opgesteld, in 2024 is voor het eerst een jaarrooster voor baliemedewerkers gerealiseerd. Het jaarrooster liep van maart tot november 2024. Naar aanleiding van positieve ervaringen is besloten in 2025 nogmaals een jaarrooster te realiseren voor baliemedewerkers en ditmaal ook voor gidsen.

Arinda Zuidema vervult de taak als communicatiemedewerker bij de STAM en is verantwoordelijk voor zowel interne- als externe communicatie. Daarnaast maakt ze ook de nieuwsbrief waarvan jaarlijks 4 keer een uitgave is, onderhoud ze onder andere social media kanalen en ondersteund ze beleidsmatige werkzaamheden op gebied van verslaglegging voor diverse stichtingen. Aanvullend op haar functie voert Arinda ook baliewerkzaamheden uit op diverse locaties, is Arinda betrokken bij de voorraden van museumwinkels verzorgd ze bedrijfskleding en is ze notuliste bij het teamoverleg welke iedere maandagochtend plaatsvindt.

2.5 Technische dienst

Gerrit van der Laag is technisch medewerker bij de STAM. Hij wordt ondersteund door Tonio Brouwer. Technische werkzaamheden bestaan in 2024 voornamelijk uit het monitoren en reguleren van de energiefaciliteit van diverse locaties, oplossen van defecten in exposities en overige. Verder spelen grootschalige werkzaamheden zoals de aanleg van het nieuwe buitenterrein van het Natuurcentrum (alsmede geïnstalleerde techniek van de levensgrote blauwe vinvis), toetsing van de molens en het aquariumbeheer een grote rol in de technische portefeuille. Werkzaamheden in het Natuurcentrum, Maritiem Centrum Abraham Fock, interne technische werkzaamheden en realisatie van nieuwe exposities in het Amelander Cultuurmuseum omvatten in 2024 de grootste technische uitdagingen. Ten slotte houdt deze afdeling zich ook bezig met het onderhoud van de machines voor wol-werking in Landbouw- en Juttermuseum Swartwoude.

2.6 Exposities

Aleida Edes is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de wisselexposities in de verschillende musea van de STAM. Ook is ze inhoudelijk betrokken bij de opzet van vaste tentoonstellingen in de diverse locaties. Belangrijke onderdelen van haar werk zijn organiseren, plannen en het maken van een tentoonstellingsconcept. Hierbij zijn brainstormsessies met collega's over de mogelijkheden in techniek en de benodigde/beschikbare objecten belangrijk. Ook is deze afdeling verantwoordelijk voor het invullen van wissel-expositieruimtes in de STAM locaties tijdens de Amelander Kunstmaand.

Veel werkuren worden geïnvesteerd in het vooronderzoek; het leggen van contacten en het schrijven van expositieteksten. Interactieve elementen erbij betrekken is hierin ook heel belangrijk.

Kleinere exposities kunnen veelal met eigen middelen worden uitgevoerd. Voor grotere projecten wordt een plan opgesteld om subsidie aan te vragen.

Naast de verantwoordelijkheid voor het organiseren van wissel- en permanente exposities bestond Aleida's werk in 2024 ook uit het schrijven van teksten voor promotie van exposities, bijvoorbeeld voor folders, social media, Wagenborg TV en de Amelander.

2.7 Collectiebeheer

Mathilda van der Weij is collectiebeheerder bij de STAM. Ze houdt zich voornamelijk bezig met het monitoren van klimatologische omstandigheden, waarvan de uitdagingen toenemen wanneer seizoenseffecten toenemen. Verder wordt er vanuit deze afdeling toezicht gehouden op de collecties, waar de collectie van het Natuurcentrum de focus had in 2024. Verder was Mathilda betrokken bij restauraties en vernieuwingen van diverse museale objecten en was ze zeer betrokken bij workshops en lezingen op gebied van collectiebeheer georganiseerd door Museum Federatie Fryslân.

Eén van de grootste vernieuwingen binnen deze afdeling betreft het digitaliseren van de collectie van iedere STAM vestiging, hiervoor wordt sinds kort het programma Atlantis gebruikt.

3. Locaties

In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van de onderhoudswerkzaamheden, exposities, collectiebeheer en overige van de bezette STAM-locaties. De locaties zijn op volgorde conform het bestuursmodel benoemd. Allereerst hebben er in het algemeen/intern ook een aantal belangrijke technische ontwikkelingen plaatsgevonden met betrekking tot de website, boekingen en kassasystemen:

- 2024 was het jaar van de nieuwe ticketshop, met ticketpartner.nl heeft de STAM een stabiele en betaalbare ticketshop gevonden. Er waren veel aanpassingen nodig om dit in de website te integreren.
- Aangeboden excursies komen nu automatisch ook op de website van het VVV Ameland, het systeem synchroniseert automatisch na verkoop en of aanpassingen.
- In december 2023 was er een compleet nieuw kassasysteem geïnstalleerd, dit werd in 2024 voor het eerst intensief gebruikt. Dit bleek een succesvolle uitvoering.

Hieronder volgt een beschrijving van onderhoud, exposities, collectiebeheer en overige van de bezette STAM locaties.

3.1 Cultuurhistorisch museum Sorgdrager

Onderhoud

Bij het Sorgdrager museum zijn uitgebreide onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, waaronder het reinigen van gevels, herstellen van voegen en het onderhouden van de cv-installatie. Het klimaat in de commandeurswoning blijft een aandachtspunt, waarbij bouwdrogers en ontvochtigers worden ingezet om het enigszins stabiel te houden. De zonnepanelen leverden 6.260 kWh, ondanks een ongunstige ligging van de panelen is dit een goede opbrengst. Storingen bleven beperkt tot een rioolverstopping en enkele defecte apparaten.

Exposities

Tijdens de Kunstmaand van 2024 hebben een aantal Amelander scholen aan het project 'Where the streets have no name' deelgenomen. Onder leiding van kunstenaar Conrad van Tiggelen, maakten in totaal 81 leerlingen een kunstwerk. Tijdens het project werden de leerlingen bewust gemaakt van het belang om minder plastic te gebruiken en de noodzaak om plastic te recyclen. Alle werken werden vanaf de kerstvakantie tot maart 2024 tentoongesteld in Museum Sorgdrager. In de zomer van 2024 was er een grote overzichtstentoonstelling van de tegeltableaus van Barbara Hofker-Esser in museum Sorgdrager, een tegeltableau van de Paardenreddingboot is op de afbeelding rechts weergegeven. Barbara maakt de tegeltableaus met een eeuwenoude tin glazuur techniek. Bij deze expositie is een boekje uitgegeven, waarin haar oeuvre en de beschrijving ervan te zien is, aangevuld met enige historische tegels en uitleg hierover door Joke Mosterman.

Tegeltableau Paardenreddingboot

In Cultuurhistorisch museum Sorgdrager werd tijdens de Amelander Kunstmaand specifiek aandacht geschonken aan het thema van de Kunstmaand door Dorien Plaat en kristina Skantze. 'Onbegrensd: zonder einde, zonder grenzen en zonder beperkingen'. In het grenzeloze landschap van artistieke expressie biedt Kunstmaand Ameland een bijzondere kijk op het voor dit jaar gekozen thema. Sociale dynamiek en individuele identiteit veranderen voortdurend.

Na de Kunstmaand werden hier schilderijen van Herman Buijtenhuijs (1944-2010) tentoongesteld. Het betreft elf schilderijen die het museum afgelopen zomer van gemeente "De Waadhoeke" heeft gekregen. Buijtenhuijs, geboren in Haarlem, verhuisde in 1987 van Minnertsgra naar Ameland. Hij kreeg zijn opleiding aan de Arts Students League in New York en de Rijksacademie voor Beeldende Kunst in Amsterdam. Hij zou bijna elf jaar op Ameland blijven wonen en werken en schilderde vooral de landschappen op het eiland.

3.2 Landbouw- en Juttersmuseum Swartwoude

Wol-producten

In 2024 zijn in totaal 1.451 Amelander wol-producten verkocht over alle STAM vestigingen. De totale omzet van de wol-producten bedraagt €14.930,-. In het Landbouw- en Juttersmuseum Swartwoude zijn de meeste wol-producten verkocht, namelijk 1.365. Wol van Amelander schapen krijgen in het Landbouw- en Juttersmuseum een herbestemming en wordt verwerkt tot een ambachtelijk eindproduct.

Onderhoud

Aan het begin van het jaar is groot onderhoud uitgevoerd aan de machines, zoals het reinigen, afstellen en smeren van onderdelen. Gedurende het jaar zijn diverse kleinere reparaties uitgevoerd. De rest van 2024 zijn er af te toe kleine onderhoudswerkzaamheden aan de machines uitgevoerd. De wasmachine en de kaarder zijn enigszins storingsgevoelig.

De exposities buiten en in de juttersschuur hebben erg te leiden van de niet verwarmde en vochtige omstandigheden, mede hierdoor is er regelmatig onderhoud nodig aan de apparatuur.

De zonnepanelen hebben dit jaar weer goed gepresteerd met een opbrengst van 13.032 kWh.

Exposities

Tot de zomer van 2024 waren er tegeltableaus van Barbara Hofker-Es-ser in museum Swartwoude te zien. Deze expositie vormde een opmaat naar een grotere expositie van haar in museum Sorgdrager later dit jaar. Barbara maakt tegeltableaus met een eeuwenoude tin glazuur techniek. In haar atelier in Nes op Ameland, kwam een groot aantal werken, altijd naar eigen ontwerp van haar hand.

Verder was in museum Swartwoude tot maart 2024 een textiele “muur” te zien die kunstenaar Cathérine Schoenmakers creëerde met bezoekers van de Kunstmaand in 2023, te zien op de afbeelding rechts. De verbinding tussen het materiaal, het eiland en het “thuisgevoel” stond bij dit gezamenlijke kunstwerk centraal. In de zomer stond het landbouw en juttersmuseum in het teken van een expositie over visserstruien. Aan de hand van oude foto’s is een unieke Amelander visserstrui ontworpen. Tijdens de Amelander Kunstmaand worden schilderijen met stof van Marga Loos tentoongesteld. “Kleur, dynamiek, beweging en variatie in mijn omgeving vormen de inspiratie voor mijn werk.

Detail textiele muur

Textiel heeft voor mij ook dezelfde facetten, dus ligt de combinatie voor de hand: ik wil de ruimte, kleuren en gelaagdheid van een beeld uit mijn omgeving vastleggen door als het ware te schilderen met verschillende stoffen en garens, aldus Marga Loos. Na de Kunstmaand was er in museum Swartwoude aandacht voor de Amelander spekmaten (spekmaten werden aan boord van schepen vervaardigd door zeelieden uit een stuk zeildoek en wol). Dit is vooruitlopend op een expositie die in de zomer van 2025 in museum Swartwoude te zien zal zijn over “Tuften” (met een pistool wordt dan onze Amelander wol in stof geschoten).

3.3 Bunkermuseum Donax

Onderhoud

Naast enkele kleine storings, zoals het vervangen van een beamerlamp en het repareren van een vastgelopen bonnenprinter (meermaals), zijn de werkzaamheden beperkt gebleven. De algehele staat van het huisje Donax vraagt echter in de komende jaren meer aandacht vanwege de veroudering.

Bij het Bunkermuseum hebben de zonnepanelen 4.094 kWh opgewekt (geïnstalleerd in medio 2023), wat een goede prestatie is voor 13 panelen.

3.4 Amelander Cultuurmuseum

Het Amelander Cultuurmuseum is in 2024 een geregistreerd Museum geworden, bezoekers kunnen het museum nu ook bezoeken met de Museumjaarkaart.

Onderhoud

Eind 2023 is een scope 8 keuring uitgevoerd in het Cultuurmuseum, zoals verwacht kwamen hier een aantal aandachtspunten uit wat meegenomen werd naar 2024. Hiervoor is de groepenkast compleet vervangen, ook opbouw-schakelmateriaal is vervangen. Na de werkzaamheden is de installatie goedgekeurd voor 5 jaar. Ook is in 2024 de nieuwe vloer geplaatst achter in het kerkgebouw, met vloer stopcontacten. In de vloer zijn oude grafstenen zichtbaar gemaakt met een glasplaat met ledverlichting. Ook is er een expositie gebouwd over kerkelijke historie van het eiland.

Exposities

In de winter van 2024 is een vaste expositie met betrekking tot religieus erfgoed opgezet, waar ook kerkelijke zilveren objecten in zijn opgenomen. In de afbeeldingen hiernaast worden de objecten weergegeven en is een gedeelte van de tijdlijn weergegeven.

Middels een tijdlijn is er aandacht voor de kerkelijke geschiedenis van het eiland. Ook is hierbij aandacht voor de Amelander Cultuur. De onderwerpen die behandeld worden zijn een aanvulling op de exposities in het Cultuur – Historischmuseum Sorgdrager in Hollum, waarvan het Cultuurmuseum onderdeel uitmaakt. Samen met de Amelander Kunstenaars is weer een prachtige wisselexpositie ingericht.

Tijdens de Amelander Kunstmaand zijn er kleistilleven van Marianne Beerschot en liefde voor muziek en hout door John Striegel tentoongesteld. In haar meest recente werken – de 'kleistilleven' – is Marianne op zoek gegaan naar de essentie van Morandi's schilderijen.

Kerkelijk zilver

Tijdlijn kerkelijke geschiedenis Ameland

Met name de verstillings van zijn schilderijen, het zachte, rustgevende pallet van kleuren en de eigenaardige, doch simplistische opstellingen, spreken haar aan. In de kleistilleven worden Morandi's werken geherinterpreteerd: ze vertaalt zijn schilderijen van keramiek weer terug in klei.

Elk stilleven vertelt een eigen verhaal en wekt een andere emotie op, met hier en daar een knipoog naar een oude meester. John Striegel maakt sinds het afronden van zijn kunstopleiding in 1985 abstract ruimtelijk werk van hout. De laatste 15 jaar maakt hij voornamelijk houten muzikanten. Bij deze beelden gebruikt hij vaak echte, niet meer bespeelbare muziekinstrumenten en componeert ze op kubistische wijze met fruitboenhout en wilgentakken.

Collectie

Een bijzondere uitdaging was het restaureren van de grafstenen van Ds. Mazade, dominee van de Hervormde kerk van Nes. Samen met Marc de Groot, steenhouwer en restaurator zijn de grafstenen van cementsluiser ontdaan en is de gebroken steen hersteld. De grafstenen zijn nu een zichtbaar onderdeel van de permanente expositie in het Cultuurmuseum.

Het kerkzilver dat in eerste instantie in bruikleen was heeft de STAM kunnen aankopen. Deze wordt onder cameratoezicht tentoongesteld in het Cultuurmuseum.

3.5 Natuurcentrum

Onderhoud

Het project Klimaatverandering op Ameland is in 2024 afgerond en op 15 mei officieel geopend. Dit betrof een 2 jarig project waarbij in het Natuurcentrum een nieuwe expositie over klimaatverandering op Ameland werd gerealiseerd en het buitenterrein van het Natuurcentrum een herinrichting onderging. Eén van de grootste ingrepen in de herinrichting van het buitenterrein betrof de verplaatsing van de blauwe vinvis. De blauwe vinvis stond voorheen parallel aan de Strandweg gepositioneerd en is in het nieuwe voorterrein onderdeel geworden van het blotevoeten pad, haaks gepositioneerd aan de Strandweg ten zuidwesten van het Natuurcentrum. Kunstenaar Rachel van Balen heeft de blauwe vinvis beschilderd met zeedier-silhouetten en voorzien van een oceaانبloeiende kleur. In de blauwe vinvis wordt een nieuwe expositie ingericht waar een walvis skelet een hoofdonderdeel van is. De Blauwe Vinvis kan nu ook water spuiten uit het adem-gat. Verder was het een grote uitdaging om de kabel (5x50mm) voor de twee snel-laadpalen (2x22kW) van de meterkast naar het voorterrein te leggen. Ook het storten van de theaterbanken was een grote opdracht.

Er is in het najaar van 2024 een accu-systeem (150 kW) aangesloten op de energievoorziening van het Natuurcentrum wat ervoor zorgt dat de piek in de elektriciteitsproductie in met name de zomermaanden kunnen worden opgevangen. Ook kan deze accu het aquarium enkele uren van stroom voorzien ingeval van stroomuitval. Het plaatsen en aansluiten van de accu was een grote uitdaging.

De accu is voorzien van duurzame elementen zoals zand en zeewier, waarmee de elektriciteit kan worden opgeslagen. Dit project wordt in samenwerking met gemeente Ameland uitgevoerd.

De opbrengst van de zonnepanelen betrof ruim 73.000 kWh. Helaas zijn er wel wat storingen geweest (aardfouten). Op de onderstaande afbeelding zijn de zonnepanelen op het dak, maar ook het vernieuwde buitenterrein van het Natuurcentrum goed zichtbaar.

Nieuw buitenterrein Natuurcentrum, ten zuidwesten de locatie van de blauwe vinvis en zonnepanelen op het dak

Ondanks eerdere dakreparaties zijn er wederom enkele lekken ontstaan door problemen met de isolatiebevestiging. Dit is in 2024 weer hersteld.

Ten slotte kwamen bij het Natuurcentrum de jaarlijks terugkerende defecten voorbij zoals onderhoud aan de automatische deuren (ingang en 360° zaal), onderhoud en reparaties aan de WK installatie(s), de techniek van het aquarium en zo nog een aantal kleine technische aspecten.

Aquaria

Op het gebied van aquaria hebben er geen significante veranderingen plaatsgevonden. In het eerste kwartaal van 2024 werden een vijftal aangespoelde zeepaardjes gebracht. Na het acclimatiseren werden ze bij de andere al aanwezige zeepaardjes in het aquarium geplaatst. Verder is er een lekkage opgetreden in één van de vier grotere showaquaria. Deze lekkage is met behulp van Jan Kienstra (vrijwilliger) weer opgelost. Helaas zijn hierdoor wel een aantal dieren overleden.

Wat wel belangrijk is, is dat het Natuurcentrum zich bevindt in een hersteltraject van de RVO. Alle werkzaamheden en handelingen moeten schriftelijk worden vastgelegd in protocollen, waar nog geen protocollen aanwezig waren. Er is een aquariumprotocol opgesteld waar alles met betrekking tot de aquaria in is opgenomen. Hierbij valt te denken aan de dagelijkse werkzaamheden, maar ook aan bijvoorbeeld het voeren van de vissen, quarantaine etc.

Ten slotte zijn er nog een drietal kathaaien verhuisd naar het MuzeeAquarium in Delfzijl. Daarna is er gestart met de herinrichting van de vier showaquaria op de begane grond. Hieronder worden 2 afbeeldingen van nieuw ingerichte aquaria weergegeven.

Links: gele 'zakjes' eieren van hondshaai, rechts: aquarium met wasrozen, een anemoonsoort

Exposities

Tot mei 2024 was de expositie "Vliegeren voor foto's" door Jaap de Vlas te zien. Oud bioloog Jaap de Vlas heeft 29 jaar als Waddenzee-bioloog gewerkt en later bij het Ministerie van LNV en Rijkswaterstaat. Naast zijn werk als bioloog fotografeerde hij voornamelijk het waddengebied met zijn zelfgemaakte vlieger, de voorloper van de drone.

Na deze periode is er samen met vogeltellers Marcel Kersten en Kees Rappoldt de expositie "50 jaar wadvogeltellingen op Ameland" ingericht. Al ruim 50 jaar vinden tellingen van wadvogels plaats op het eiland. Marcel Kersten en Kees Rappoldt komen (samen met een grote groep vrijwilligers van het vaste land, maar ook van Ameland) een aantal keer per jaar naar het eiland om het aantal van verschillende soorten vast te leggen. Dit geeft een uniek overzicht van de aantallen en soorten op het eiland door de jaren heen.

Jaap de Vlas in het veld

Tijdens de Amelander Kunstmaand zijn olieverfschilderijen van Annica Delfos en glas en keramiek van Martin McWilliam tentoongesteld. 'De Onbeweeglijke Tijdreizigers Residentie' is de titel van de tentoongestelde schilderijen van Annica. In periodes werkt Annica Delfos in haar studio in Zweden. Tijdens een wandeling zag ze een grote steen: een tijdreiziger, ongeveer 10.000 jaar geleden gearriveerd tijdens de laatste ijstijd in Zweden. In mensen-tijd voelt dit als een grenzeloze hoeveelheid tijd, zeker als we het in een toekomstplanning zouden kunnen gebruiken.

De tentoonstelling van Martin zegt vooral: een blik op de cultuurgeschiedenis bewijst het. Aardewerk is een van de vroegste culturele uitingen van de mens en is een maatstaf en drager van de culturele niveaus, waarbij het vat duidelijk de hoofdtaak is. De holle vorm van handen samen in hun functie van scheppen en drinken was waarschijnlijk het model voor de eerste kleivaten, die werden gecreëerd door te drukken, te knijpen en te vormen.

Collectie

De gehele collectie van het Natuurcentrum te Nes is in kaart gebracht, vele objecten stonden al geregistreerd in Atlantis. Gekeken werd naar de conditie van het object, maar vooral ook naar het unieke nummer van het object. Het tweede belangrijke punt was de Standplaats van het object. Bruiklenen en vergunningen werden nagelezen en opnieuw verlengd.

Een lang gekoesterde wens is om de kunstcollectie van zowel de Amelander musea als van de gemeente Ameland samen onder te brengen in een professioneel depot. De klimatologische omstandigheden zullen dan beter beheersbaar zijn. Het nieuwe depot zal naar verwachting achter het Natuurcentrum in Nes worden gerealiseerd.

3.6 Maritiem Centrum Abraham Fock

VriendenLoterij Museumprijs 2024

In augustus werd het immaterieel erfgoed Amelander Paardenreddingboot en het Maritiem Centrum Abraham Fock genomineerd voor de VriendenLoterij Museumprijs 2024. Van de 42 inzendingen werden 7 partijen genomineerd, waarna het Maritiem Centrum samen met 2 andere kanshebbers in de finale terecht kwam. Uiteindelijk werd het Maritiem Centrum Abraham Fock met de Amelander Paardenreddingboot 2e met 19.536 stemmen. Voor iedere stem ontving het museum €1,- om het erfgoed in stand te houden, dus in totaal €19.536,-. Deze nominatie en uitslag vormde een hoogtepunt voor het Maritiem Centrum in 2024.

Demonstratie Paardenreddingboot

In 2024 waren 13 demonstraties van de Amelander Paardenreddingboot gepland, waarvan 12 doorgang hebben gevonden. Rechts een afbeelding van de Amelander Paardenreddingboot. Op 23 december 2024 kon de Amelander Paardenreddingboot demonstratie helaas geen doorgang vinden vanwege slechte weersomstandigheden. In hoofdstuk 9 zijn de demonstratieschema's van de Paardenreddingboot 2024 en 2025 weergegeven. De totale opbrengst van de collecte was in 2024 €18.793,-.

De Amelander Paardenreddingboot

Op 25 april werd het 200 jarig bestaan van de KNRM gevierd in het Maritiem Centrum Abraham Fock en vond er een additionele demonstratie van de Paardenreddingboot plaats. Er is in het kader van de viering een foto-expositie gerealiseerd in samenwerking met de KNRM en werd er een munt geslagen in het boothuis. In 2024 zijn er twee nieuwe paarden aangeschaft die dienst doen voor de demonstratie Paardenreddingboot, de paarden heten Gribbert en Kees.

Onderhoud

In het Maritiem Centrum is een nieuwe winkel en museumcafé gerealiseerd, als eerste stap richting de volledige herinrichting van het museum. In 2025 wordt een projectplan opgesteld om het hele museum en buitenterrein opnieuw in te richten, de voorbereidingen zijn in december 2024 gestart. Dit betreft een meerjarig project. In 2024 is er op technisch vlak verder veel gebeurd in het Maritiem Centrum. Voor de twee nieuwe paarden Gribbert en Kees zijn twee boxen aangepast met rubberen vloeren, wat zorgt voor gemakkelijker onderhoud. Ook in de rest van de schuur zijn werkzaamheden verricht en materialen opgeruimd.

De replica van de onderzeeërbrug (E3) in de wisselexpositie heeft de duikersexpositie verrijkt. De palen die het voorterrein van de rest scheiden zijn vernieuwd. Daarnaast zijn diverse schilderwerkzaamheden uitgevoerd en is onderhoud verricht aan het dak, koepel en de vloerverwarming. Ook was de oude opening van de mestput ingestort ook dit is uiteraard hersteld. De zonnepanelen hebben iets minder gepresteerd dan in 2023 maar toch 25.206 kWh opgewekt. Tevens is er op gasverbruik bespaard door in de winter het gebouw minder te verwarmen.

Exposities

Tot april 2024 konden bezoekers tegeltableaus van Barbara Hofker – Esser bewonderen. Daarna stond het Maritiem Centrum geheel in het teken van 200 jaar KNRM. In de tentoonstelling "Redders op Zee" maakten bezoekers kennis met de mens achter de redder. Een hoogtepunt dit jaar was het slaan van een herdenkingsmunt ter gelegenheid van het 200 jarig jubileum, wat plaatsvond in ons museum.

Ook was tijdelijk de bijzondere expositie rondom Scheepsstrandingen met objecten opgedoken door Duikteam "Zeester" weer te zien in het Maritiem Centrum.

In het Maritiem Centrum waren tijdens de Amelander Kunstmaand foto's van "niet bestaande eilanden" van Roelant Meijer en keramiek van Elly Walraven tentoongesteld, één van de werken is op de afbeelding rechts zichtbaar. Een 'Phantom Island' is een eiland dat een poos op de kaart te vinden was, maar daar later weer vanaf gehaald is, omdat het er niet bleek te zijn. Deze eilanden zijn ooit ontdekt door ontdekkingsreizigers die, om huiswaarts te kunnen keren met een mooi resultaat, claimden deze eilanden gevonden te hebben. Dit werk bestaat uit foto's van Roelant Meijer van de onzichtbare eilanden en tegelijkertijd

"Niet bestaande eilanden"

ansichtkaarten van dezelfde eilanden die een tastbaar bewijs vormen van het bestaan van een niet bestaand eiland. Speciaal voor de Kunstmaand maakte ze de "Amelander schalken". "Het buiten stoken in een gasoven tot 1000 graden en dat het object roodgloeiend uit de oven wordt gehaald, is altijd een heel spannend moment. Het hete object wordt dan in het houtzaagsel gelegd, waarna vlammen en rook vrij spel krijgen. Het spel met aarde, vuur, rook en water blijft fascineren", aldus Elly Walraven.

3.7 Vuurtoren

In 2024 is geconstateerd dat de trappen in de Vuurtoren opnieuw moeten worden ingelegd met een verflaag voor extra grip op de traptreden. Deze werkzaamheden zullen naar verwachting in 2025 worden uitgevoerd. Verder vond er een storing plaats bij de Vuurtorenlamp, waardoor de lamp voor lange periode overdag bleef branden. Normaal gaat het licht aan middels een sensor welke de donkerte meet. Inmiddels is de storing hersteld.

De Vuurtorenlift is defect geraakt en in 2024 nog niet gerepareerd. Deze wordt naar verwachting in 2025 gerepareerd door gemeente Ameland. De lift in de Vuurtoren was dit jaar een grote uitdaging. Ondanks meerdere reparatiepogingen blijft de motor die stamt uit 1985 versleten.

Verder was er in de Vuurtoren dit jaar weinig andere storing. Af en toe haperde de munt-proever van de verrekijker, meestal omdat gebruikers er iets anders in doen dan het 50 cent muntstuk. Hetzelfde probleem doet zich regelmatig voor bij de frisdrankautomaat buiten bij de entree van de Vuurtoren. Verder is er op de eerste verdieping ontzamd/opgeruimd en is het oude folder rek vervangen door zelf gemaakte etalage kasten om de verkoop van souvenirs te bevorderen.

Exposities

Op de eerste etage van de Vuurtoren zijn stellages opgesteld welke worden ingezet als aanvulling op de Vuurtorenwinkel. Op deze manier werd de winkelomzet van de Vuurtorenwinkel gestimuleerd.

3.8 Koren- en Mosterdmolen de Verwachting

Molenproducten

In 2024 zijn in totaal 42.148 potjes mosterd verkocht, waaronder in de STAM vestigingen, maar ook in Amelander horeca-gelegenheden, supermarkten, etc., waarvan ca. 20 verschillende soorten mosterd (in verschillende prijscategorieën). De totale omzet van Amelander mosterd bedroeg in 2024 €152.411,-. In Molen de Verwachting zijn de meeste potjes mosterd verkocht, namelijk 18.077, gelijk aan een omzet van €51.354,-.

In 2024 zijn in totaal 17.179 zakken Amelander meel verkocht op Ameland, waaronder in de STAM vestigingen, maar ook in Amelander horeca-gelegenheden, supermarkten, etc., waarvan er ook verschillende soorten Amelander meel (in verschillende prijscategorieën). De totale omzet van de Amelander meel bedraagt in 2024 €55.710,-. De meelproducten zijn ook in Molen de Verwachting het meest verkocht ten opzichte van alle overige STAM vestigingen, namelijk 3.500 zakken meel, gelijk aan een omzet van €9.830,-. In de onderstaande tabel is een verdeling weergegeven van de hoeveelheid verkochte mosterdsoorten:

	Klaargezet*				Gedraaid*				
	<i>basis</i>	<i>springtij</i>	<i>jutters</i>	<i>fenegriek</i>	<i>basis</i>	<i>springtij</i>	<i>jutters</i>	<i>fenegriek</i>	
VERWACHTING	287	8	9	4	313	8	10	9	
SOORT	40	85	150	1.000	3.000		SOORT	85	150
Naturel	1.575	5.611	4.131	1.007	482		Springtij	1.568	1.180
Honing	1.170	3.003	1.773	239	45		Zeewier	466	
Duindoorn	1.280	3.075	615				Bieslook	265	
Cranberry		1.879	619				Gember	265	
Fenegriek		742	526				Vijgen	480	
Duvelsgoed		932	736				Wadden	272	
Knoflook		1.339	924				Kunstmaand	232	
Fijne mosterd		568	571				winter	230	
Honing/Dille		2.674	1.553				Canjun BBQ	240	
Jutters		841	667						
Totaal aantal potjes	4.025	24.682	13.295	1.246	527				

*Klaargezet houdt in: emmers mosterd zijn voorbereid met mosterdzaad, azijn, zout en water, met datumnotatie. Gedraaid houdt in: de verwerking van de klaargezette emmers naar het mosterdeindproduct. Wanneer er meer emmers zijn gedraaid dan klaargezet, houdt dat in dat er klaargezette emmers van 2023 zijn gebruikt.

In onderstaande tabel is een verdeling weergegeven van de hoeveelheid verkochte meelvarianten:

Meel	en	mix	per	kilo					
TARWEMEEL	TARWEBLOEM	PK MIX VOLKOREN	PK MIX BLORM	SPELT MEEL	BOEKWEIT MEEL	BOEKWEIT GEBROKEN	HAVER GEPLET	TARWE GEPLET	GERST GEPLET
7.641	3.840	2.485	2.530	1.415	525	25	200	105	110
GERST MEEL	MAÏS MEEL	ROGGE MEEL	ROGGE GEBROKEN	GROOT MOEDER PIK MIX	SPELT PK MIX	SPELT CAKE	SPELT KOEKJES	KRUID KOEK	AMELANDER CAKE
370	271	518	50	160	592	40	60	140	570
CHOCOLADE CAKE	POFFERTJES	BOFFERT MIX	SPECULAAS MIX	SPECULAAS CAKE	MÛSLI ROZIJNEN	MÛSLI CRANBERRY			STROOM KWH*
400	240	190	250	390	180	440			244

*Bij het draaien van de molen wordt er stroom geproduceerd, in 2024 betrof dit 244 kWh.

In onderstaande tabel is een verdeling weergegeven van de hoeveelheid overige verkochte productvarianten:

Aantal	zakjes	gevult	per	product					
PK MIX VK 500	PK MIX VK 1.000	PK MIX BL 500	PK MIX BL 1.000	GROOT MOEDERS	PK MIX SPELT	TARWE MEEL	TARWE BLOEM	SPELT MEEL	ROGGE MEEL
2.129	1.185	3.255	1.672	308	735	401	356	218	141
MAÏS MEEL	BOEKWEIT MEEL	GERST MEEL	ZEMELEN	SPELT CAKE	SPELT KOEKJES	KRUUID KOEK	AMELANDER CAKE	CHOCO CAKE	POFFERTJES
55	76	17	36	61	87	307	996	697	526
BOFFERT MIX	SPECULAAS MIX	SPECULAAS CAKE	BOEKWEIT GRUTTEN	MÜSLI ROZIJNEN	MÜSLI CRANBERRY	HAYER VLOKKEN			
374	461	627	67	352	737	337			

Onderhoud

Molen de Verwachting is het eerste gemeentelijke Monument geworden van Ameland, waardoor gestart kan worden met het realiseren van nieuwe molenroedes in 2024. Het gevlucht van de molen wordt naar verwachting in maart 2025 gerealiseerd.

In 2024 is de molen door het molenpersoneel geschilderd. Ook zijn Tonio Brouwer en Rob de Boorder in 2024 geslaagd voor hun molenaarsdiploma en kunnen zichzelf vanaf nu molenaar noemen.

In de molen is een nieuwe boiler geplaatst die het gasverbruik aanzienlijk vermindert en het gebruik van zonne-energie optimaliseert. Tijdens de NEN3140/1010-keuring werden meerdere gebreken ontdekt, die inmiddels zijn verholpen, waardoor de installatie weer voor drie jaar is goedgekeurd. De zonnepanelen hebben storingen gehad door vochtproblemen, vooral in het voor- en najaar van 2024.

Exposities

In Molen de Verwachting waren tijdens de Amelander Kunstmaand een film en foto's van Anna van Eekelen tentoongesteld. Anna van Eekelen: "Geboren in 1953 aan de Oosterschelde, ben ik gefascineerd door de zee, door de verschillende verschijningsvormen van het water, de kracht, de oneindigheid, de dynamiek en beweging, de rust en onrust, de kleuren, geuren en geluiden... Al die facetten laten zich moeilijk vangen in stilstaand beeld. Ik werk daarom ook met bewegend beeld, tekst en geluid in een installatie en voeg stills van videobeelden samen tot een muur van aanstormend water. Zo wil ik een beleving creëren die de overweldigende kracht van water echt doet voelen. Het gaat mij daarbij niet alleen om schoonheid. Water is ook dreiging, gevaar en angst. Watersnoodrampen die ons land in het verleden teisterden lijken door klimaatverandering dichterbij. Dat gevoel wil ik meegeven, bewustzijn dat een ramp weer kan gebeuren..."

3.9 Koren- en Oliemolen de Phenix

Molenproducten

In 2024 zijn in totaal 1.265 flessen olieproducten verkocht binnen de STAM vestigingen. De totale omzet van de Amelander olie bedraagt in 2024 €10.083,-. In Molen de Phenix zijn de meeste olieproducten verkocht ten opzichte van de overige STAM vestigingen, namelijk 1.077, gelijk aan een omzet van €8.589,50.

In 2024 zijn in totaal 2.212 stukken zeep verkocht. De totale omzet van de zeepstukken bedraagt in 2024 €17.624,-. In Molen de Phenix zijn in dit jaar 987 stukken zeep verkocht, gelijk aan een omzet van €7.872,52. In molen de Phenix wordt op de dinsdagen en zaterdag olie geslagen, er wordt ongeveer 6 liter olie per dag geproduceerd. Dat komt neer op ongeveer 12 liter olie per week. In onderstaande tabel is een verdeling weergegeven van de hoeveelheid verkochte productvarianten:

PRODUCTEN					
			ZEEP	GEVULDE FLESJES	
	KOOLZAAD	LIJNZAAD	KOOLZAAD	KOOLZAAD	LIJNZAAD
PHENIX	286,65 liter	69,554 liter	58,125 liter	1416 flesjes	183 flesjes

Onderhoud

In 2024 is de STAM gestart met de voorbereiding van de planvorming om historische kapschuren van Rijks-waterstaat te verplaatsen naar het molenterrein van Molen de Phenix. De kapschuren worden gerestaureerd en nu gaan dienen als overkapping voor oude Amelander landbouwvoertuigen.

De molen heeft een NEN3140/1010-keuring ondergaan. Alle benodigde reparaties zijn uitgevoerd, wat resulteerde in een goedkeuringsrapport voor 5 jaar. Deze molen moet om de vijf jaar gekeurd worden.

Verder zijn er af en toe problemen geweest met een te droge lucht wat niet goed voor het hout is. Hiervoor wordt regelmatig vocht aan de lucht toegevoegd om dit te stabiliseren.

Ook is er twee keer een storing geweest aan de rioolpomp put. Eén keer was de regelaar defect en later de diepte sensor. Dit is opgelost met een vlotter schakelaar en moet in een later stadium op de juiste manier hersteld worden.

Exposities

In Molen de Phenix waren beelden van Anton ter Braak tentoongesteld tijdens de Amelander Kunstmaand. Naast de figuratieve beelden is er ook ruimte voor abstractie. De originele beelden worden vervaardigd van wasen platen, zoals op de afbeeldingen rechts zichtbaar. Recent wordt daarbij ook uitgegaan van glasscherven die samengevoegd en verlijmd worden tot er een spannende vorm ontstaat. Contrastwerking is erg belangrijk. Contrast tussen ruw en glad, mooi gepolijst en ruw gepatineerd.

Beeldmaken Anton ter Braak

4. Bezoekersaantallen en deelname excursies 2024

In dit hoofdstuk worden de bezoekersaantallen en aantal excursiedeelnemers weergegeven.

4.1 Bezoekersaantallen vestigingen

De betalende bezoekersaantallen voor de vestigingen van de STAM in 2024 en 2023 zijn weergegeven in onderstaande tabel:

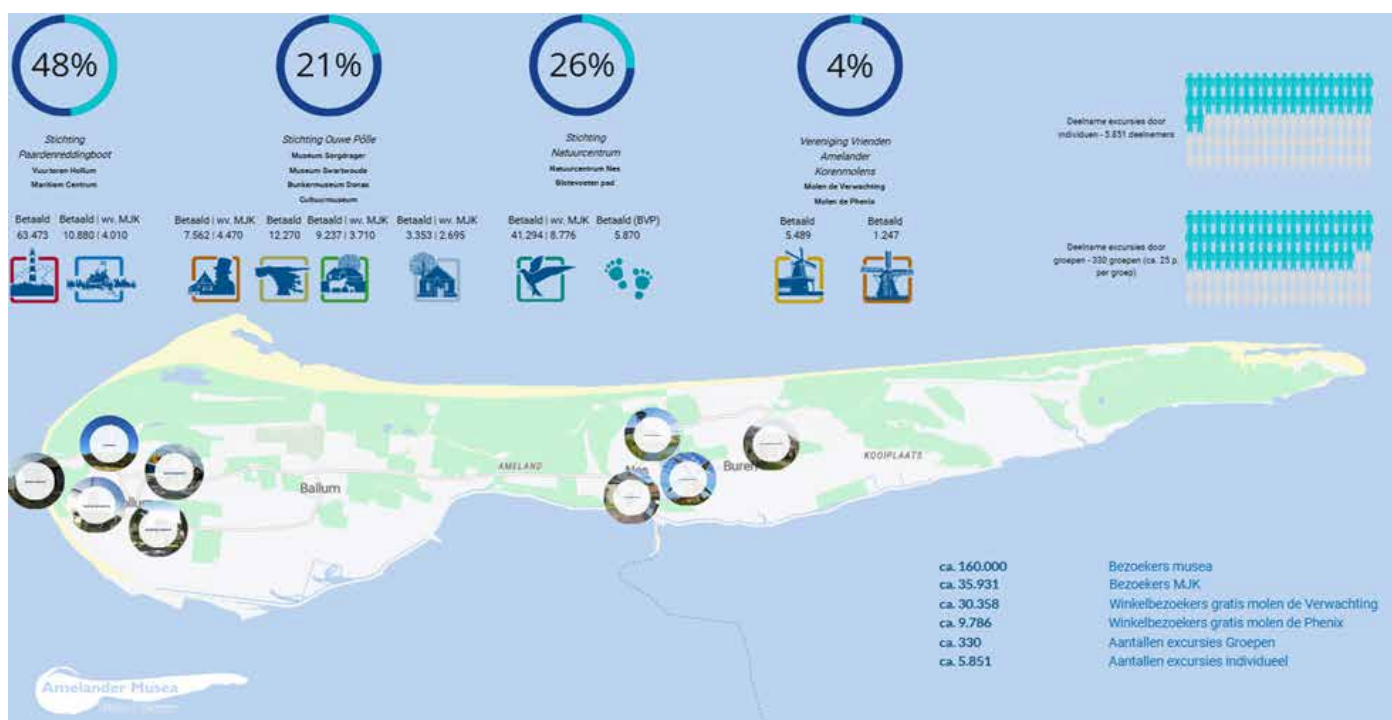
Locatie	2024	2023
Amelander Cultuurmuseum	3.354	2.578
Bunkermuseum Donax	12.581	12.574
Cultuurhistorisch museum Sorgdrager	7.696	7.836
Koren- en mosterdmolen de Verwachting*	5.541	6.821
Koren- en oliemolen de Phenix*	1.292	1.193
Landbouw- en Juttersmuseum Swartwoude	9.380	8.961
Maritiem Centrum Abraham Fock	11.141	10.584
Natuurcentrum**	42.298	43.224
Vuurtoren	65.005	67.897
Totaal	158.288	161.668

*In 2024 zijn in Molen de Verwachting 30.358 onbetaalde bezoekers geweest, in Molen de Phenix zijn in dat jaar 9.786 onbetaalde bezoekers geweest.

** Cijfers Natuurcentrum zijn incl. het blotevoeten pad, deze cijfers worden in en separaat bestand op maandniveau uitgesplitst en geüpdatet voor managementprocessen.

Hierbij gaat het om betalende bezoekers van alle STAM locaties. De bezoekersaantallen in 2024 zijn vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2023, er is een lichte daling te zien in het eindtotaal van 2,1%. Na de eerste 2 kwartalen van 2024 liepen de bezoekersaantallen achter met 8% ten opzichte van de cijfers van 2023. Middels een goed naseizoen heeft STAM haar achterstand grotendeels in kunnen halen.

Het Cultuurhistorisch museum Sorgdrager en het Maritiem Centrum Abraham Fock waren in 2024 gesloten van 8 januari tot en met 10 februari en van 26 februari tot en met 17 maart. Het Amelander Cultuurmuseum is vanaf 1 januari 2024 tot en met 31 mei 2024 gesloten geweest, door werkzaamheden met betrekking tot nieuwe exposities. In de onderstaande kaart is een infographic weergegeven met daarin de bezoekersverdeling en excursiedeelnemers van de STAM.

In onderstaande tabel zijn het aantal geboekte excursies voor groepen in 2022 en 2023 weergegeven:

2024	2023
330	388

Naar aanleiding van het geleidelijk verdwijnen van groepsaccommodaties op Ameland neemt ook het aantal groepen die Ameland bezoeken af. Dat is ook terug te zien in het aantal deelnemende groepen bij de STAM, net zoals in de periode 2022 - 2023. Verder is de groepen-concurrentie op Ameland toegenomen, te denken aan strandactiviteiten, klimactiviteiten, enzovoorts.

4.2 Deelname aantallen individuele excursies

De deelname aantallen voor de individuele excursies van de STAM in 2024 en 2023 waren als volgt:

Deelname aantallen ind. excursies	2024	2023
Wadexcursie Hollum	1.592	902
Wadexcursie Buren	277	608
Wadexcursie Duitstalig	765	741
Wad- zwerftochten	-	301
Wad Nes	463	-
Mini- Wad	907	823
Eendenkooi	285	176
Eendenkooi Duitstalig	133	217
Eco- safari Paal 17	760	617
Eco- safari Paal 17 Duits	22	-
Eco- safari Kooiduinen	-	15
Eco- safari Hagedoornveld	-	44
Bos, strand en Vuurtorentocht	805	425
Vissen met een kornet	-	-
Water- en energylab	157	-
Mini- bos	68	-
Bunkerexcursie	185	180
Free Tour Hollum	11	-
Free Tour Nes	5	-
Totaal	6.435	5.049

In 2024 zijn er meer individuele excursies uitgevoerd ten opzichte van 2023. Sinds begin 2023 is er geconstateerd dat de groepsreizen (met name schoolreizen e.d.) afnemen en dat het aantal individuele eilandbezoekers toenemen. Als gevolg van de COVID-19 epidemie zijn veel groepsverblijven omgebouwd tot appartementen bestemd voor kleinere groepssamenstellingen. In 2024 heeft de STAM een toename ca. 1.400 individuele bezoekers gehad ten opzichte van 2023.

De STAM heeft een Wad-excursie in Nes geïntroduceerd als gevolg van het steeds minder toegankelijk worden van de Wadlooplocatie in Buren. Wanneer de aantallen van de locaties Nes en Buren bij elkaar worden opgeteld komt dat enigszins overeen met het totaal van Wad-excursie Buren 2023. Verder hebben er in 2024 geen Wad-zwerftochten plaatsgevonden.

In 2024 hebben de eco-safari excursies zich alleen gericht op de route Paal 17. Er is besloten de andere 2 routes in 2024 te laten rusten, zodat de gebieden zich voldoende kunnen herstellen.

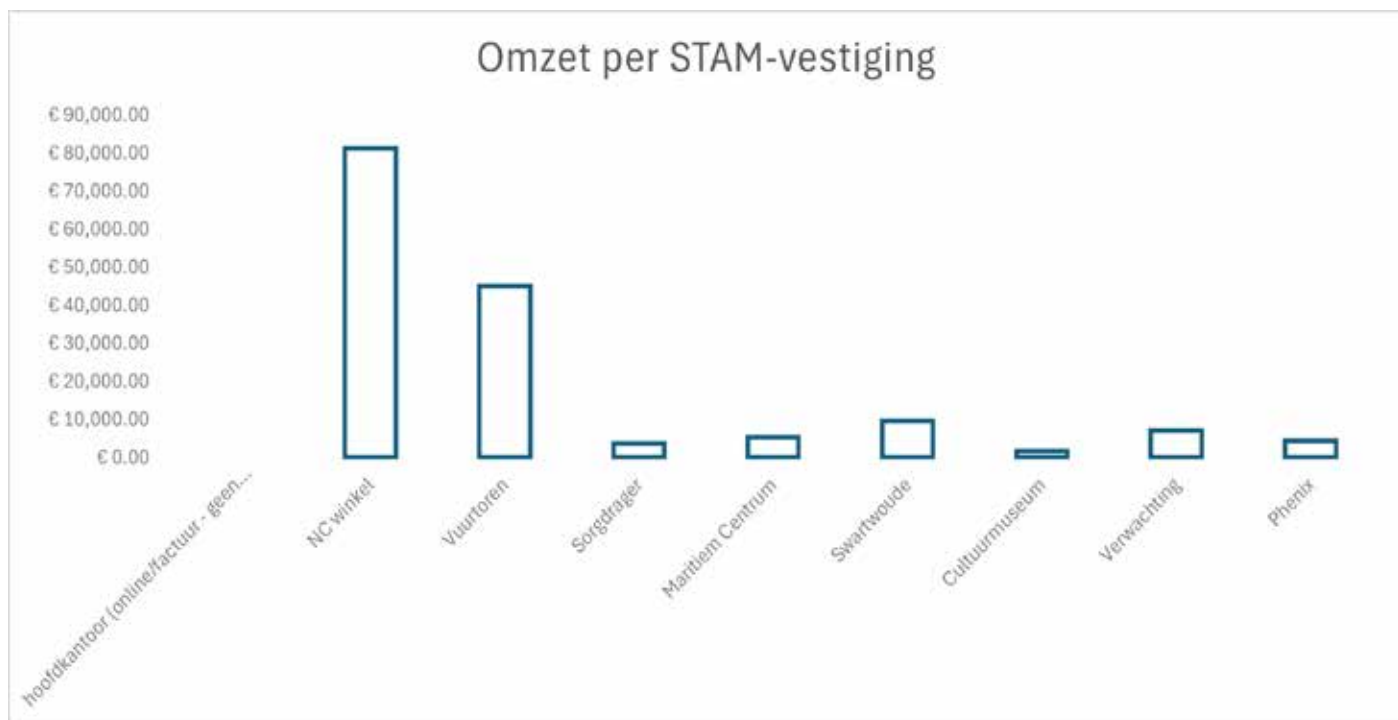
De aantallen van de bos, strand en Vuurtorentocht zijn bijna verdubbeld. Begin 2024 is besloten om op 2 vaste dagen per week (maandagavond en vrijdagavond) een bos, strand en Vuurtorentocht te organiseren, waardoor deze excursie extra druk bezocht is. In 2023 werd de bos, strand en Vuurtorentocht minder regelmatig georganiseerd.

Activiteiten voor kinderen (4 t/m 8 jaar) hebben in 2024 een lichte impuls gehad. Voor de mini-Wadexcursie zijn er in 2024 veel deelnemers geweest (net zoals in 2023), aanvullend is het water- en energielab opnieuw georganiseerd en heeft ruim 150 deelnemers gehad. Als resultaat van het gidsenoverleg in 2023 is er een Mini-bosexcursie ontwikkeld en in 2024 voor het eerst gelanceerd. Deze heeft een kleine 70 deelnemers gehad. In 2025 wil de STAM nog meer inzetten op excursies voor deze leeftijdscategorie, omdat de behoefte aan excursies voor die leeftijdscategorie toeneemt en de diversiteit van het aanbod voorheen schaars was.

5. Winkelverkoop vestigingen & STAM-pas

Naast de eigen STAM-producten worden er ook souvenirs verkocht in de museumwinkels. In totaal is er een omzet behaald van €158.267,- met de verkoop van souvenirs in alle STAM-vestigingen. In onderstaande staafgrafiek is de verdeling van de omzet per vestiging weergegeven:

Winkel- en entreedata STAM-pas

In 2023 hebben alle vrijwilligers en medewerkers van de STAM een STAM-pas ontvangen als dank voor hun inzet. De eigenaren van een STAM-pas mogen samen met hun in huis wonende gezinsleden alle STAM vestigingen gratis bezoeken en hebben 10% korting in de museumwinkels. In 2024 is gemonitord hoe vaak de STAM-pas in de vestigingen is gebruikt en hoeveel euro korting is gegeven in de museumwinkels na het scannen van de pas.

De STAM-pas is in 2024 maar liefst 534 keer gebruikt in de vestigingen, wat neerkomt op minstens 534 pas-gebruikers. Waarschijnlijk is dit aantal slechts ca. 1/3 van de bezoekers die geprofitteerd hebben van de pas, omdat in huis wonende gezinsleden samen met de pas-bezitter een STAM-vestiging gratis mogen bezoeken. In 2024 is de STAM-pas 1.372 keer gescand met als doel het verkrijgen van 10% korting in een museumwinkel. Het totale kortingsbedrag is berekend op €799,89. Dat betekent dat alle STAM-pas eigenaren verantwoordelijk zijn voor minstens ca. €8.000,- museumwinkelomzet.

6. Activiteiten en evenementen 2024

In dit hoofdstuk zijn alle activiteiten, evenementen en programma's opgesomd die vanuit de STAM zijn georganiseerd in 2024.

Toegankelijkheidstraining

Op 19 januari 2024 werd onder begeleiding van Karin Stiksma van JointProjects een toegankelijkheidstraining georganiseerd in het Natuurcentrum. Karin kwam samen met haar rebellenteam (provincie Fryslân) naar Ameland om het Natuurcentrum te toetsen op toegankelijkheid, waarna een adviesrapport werd uitgebracht. Ook kregen deelnemers van de training opdrachten om meer inzicht te krijgen in toegankelijkheid in musea. Rechts zijn twee afbeeldingen van de training weergegeven.

Toegankelijkheidstraining in Natuurcentrum

Help Pake en Beppe de Vakantie door

In de periode 20 februari tot en met 23 februari deed het Natuurcentrum weer mee met het evenement Help Pake en Beppe de Vakantie door. Kinderen mogen gratis het Natuurcentrum bezoeken onder begeleiding van hun pake, beppe of ouder. Daarnaast werden er meerdere vertelrondes door het Natuurcentrum georganiseerd in combinatie met de visvoeren-activiteit.

Afstudeerprogramma Charlotte Harms

Begin 2024 heeft de STAM een afstudeeropdracht vormgegeven voor student Charlotte Harms, wat ze in de afdeling educatie uitgevoerd heeft. Charlotte heeft een digitale speurtocht ontwikkeld waarbij ook een expositieruimte wordt ingericht in het Natuurcentrum. Middels de digitale speurtocht kan een schoolbezoek aan het Natuurcentrum beter worden gefaciliteerd. Charlotte heeft de opdracht succesvol afgerond en gepresenteerd in het Natuurcentrum.

Kweekertjes educatieprogramma

Begin 2024 heeft de STAM besloten aansluiting te zoeken bij het Kweekertjes educatieprogramma op Ameland. De Kweekertjes is een vrijwilligersorganisatie waar Amelander kinderen zich bij kunnen aansluiten. 12 Keer per jaar wordt er op een woensdagmiddag een activiteit georganiseerd voor de kinderen. Jelle Westra sloot aan bij de onderdelen vogels spotten en nestkasten maken, koikers dunen en eendenkooi (tezamen met een aantal vrijwilligers van de STAM), Wadlopen, kamp maken en vogelspeurtocht, eten uit de natuur (cramberry jam maken), vogelvoer fles maken tezamen met water- energielab en fotospeurtocht in het Natuurcentrum (laatste programma onderdeel vond plaats op 3 januari 2025).

Stagiaireprogramma Burgemeester Waldaschool

Jaarlijks biedt de STAM een stageplek aan voor leerlingen van de Burgemeester Waldaschool om ze kennis te laten maken met natuureducatie en overige werkzaamheden. In 2024 heeft in de periode van 28 februari tot en met 19 juni op iedere woensdagmiddag een stagiaire meegelopen.

Talentendagen Kardinaal de Jongschool

In de periode 29 februari tot en met 12 maart werd door basisschool Kardinaal de Jongschool de Talentendagen georganiseerd, waarbij het talent van leerlingen centraal stond. De STAM participeerde in de talentendagen door het blotevoeten pad open te stellen, met leerlingen het water- en energielab uit te voeren en een fotospeurtocht uit te zetten in samenwerking met/onder begeleiding van stagiaire Charlotte.

Nationale Schelpenteldag

Op zaterdag 23 maart deed het Natuurcentrum voor de tweede keer mee aan de Nationale Schelpenteldag. Langs de hele Nederlandse kust worden door vrijwilligers schelpen gezocht, geteld en gedetermineerd onder begeleiding van een expert. Er werden schelpen geteld nabij paal 13/paal 14 en vervolgens gedetermineerd bij strandpaviljoen Sjoerd. Er waren 25 deelnemers, onderstaande afbeeldingen geven een impressie van de Schelpenteldag op Ameland.

Impressie van de Nationale Schelpenteldag op Ameland

1e Gidsendag

Op 4 april vond de eerste gidsendag plaats van 2024. Tijdens de gidsendag ging de natuurgidsengroep Wadlopen bij een nieuwe locatie: Wadlopen bij de haven in Nes. Omdat de Wadlooplocatie in Buren steeds minder geschikt raakt door sedimentverplaatsing en verhoogd getij door harde wind wordt er in 2024 voor het eerst uitgeweken naar Nes. Via deze weg maakten gidsen kennis met de nieuwe locatie en route. Aansluitend op het Wadlopen gingen de gidsen mee op excursie met de WL-35 Brakzand recreatievissersboot.

Water- en energylabs BWS

Net zoals in 2023 organiseerde het Natuurcentrum in 2024 een water- en energielab reeks voor de brugklas van de Burgemeester Waldaschool, in het kader van een natuurkundeproject. De activiteiten vonden plaats op 26 maart, 2 april, 9 april en 16 april. Tijdens dit practicum wordt door middel van proefjes de kracht van water aangetoond, gaan deelnemers experimenteren met statische energie en gaan leerlingen ten slotte een kleinschalige windturbine-rotor maken en testen.

Nationale vogelweek

In 2024 deed de STAM voor het eerst mee met de Nationale Vogelweek. Op 16 en 17 mei 2024 werd een programma opgezet waarbij vogels konden worden gespot, deelnemers konden zich digitaal aanmelden en vervolgens onder begeleiding van een gids/ecoloog mee op excursie. De eerste vogelspot excursie vond plaats bij het Groene Strand te Ballum (11 deelnemers), de tweede vogelspot excursie vond plaats bij de eendenkooi in Nes (2 deelnemers). Rechts is een foto weergegeven van de activiteit op het Groene strand bij Ballum.

Vogelspotexcursie Groene strand

Nationale Bunkerdag

Er werd op deze dag drie keer een rondleiding op de fiets langs de bunkers georganiseerd. Verder waren er rondleidingen door het Bunkermuseum, vertelrondes en een re-enactment (Kriegsmarine, drie Duitse matrozen, wapens schoonmaken en uitleg). Daarnaast werd het dagelijks leven in WOII nagespeeld. Een motor en jeep uit WOII waren aanwezig en bezoekers konden meerijden met de jeep.

Door het aanschaffen van een polsbandje konden bezoekers de bunkers en het bunkermuseum bezoeken en konden ze aan alle activiteiten deelnemen. Voor onze jongste bezoekers waren kleine metaaldetectoren aanwezig waarmee ze zelf op zoek konden gaan naar bijzondere bodemvondsten.

Nationale molendag

Op 11 en 12 mei 2024 deed de STAM met Molen de Verwachting en Molen de Phenix mee aan de Nationale molendag. Op deze dag draaiden de molens de gehele dag, entree was gratis voor bezoekers.

MadNes

MadNes is een jaarlijks terugkerend surf- en skatefestival waarbij de STAM diverse activiteiten organiseert in samenwerking met de educatie vrijwilligersgroep Dutch Wavemakers. Tijdens het hele festival wordt het water- en energielab uitgevoerd door de Dutch Wavemakers. Op vrijdag 5 juli en zaterdag 6 juli vindt een zandkasteelwedstrijd plaats en wordt door ecologen vissen met een kornet uitgevoerd. Op onderstaande afbeeldingen zijn een afbeeldingen weergegeven van het zandkasteel bouwen.

Zandkasteelwedstrijd tijdens het MadNes festival

Vuurtorenrun

In 2024 heeft er geen Vuurtorenrun plaatsgevonden.

Open monumentendag

In de dorpen Hollum, Ballum en Nes kon men tijdens de Open Monumentendag deelnemen aan een rondleiding en een aantal monumenten en kerken bezichtigen. Daarnaast waren in Nes molen de Phenix, het Cultuurmuseum en in Hollum het Cultuurhistorisch museum Sorgdrager geopend. Het weekend is door burgemeester L.P. Stoel officieel geopend. Ameland vertel! heeft verschillende verhalen verteld.

Museumnacht

In het Natuurcentrum werd in het kader van de Museumnacht op 28 september een sterrenkijk activiteit georganiseerd. Op zwarte papieren werden sterrenbeelden met glow-in-the-dark stickers gemaakt, verspreid opgehangen in het Natuurcentrum zodat op in de avond deelnemers met UV-licht zaklampen op zoek gingen naar de sterrenbeelden, een aantal sterrenbeelden zijn weergegeven op de afbeeldingen rechts. De deelnemers konden alle sterrenbeelden afvinken op een zoekformulier. De activiteit trok 80 deelnemers aan.

Sterrenbeelden tijdens de Museumnacht

Snuffelstage Burgemeester Waldaschool

In de periode 7 oktober tot en met 19 oktober 2024 voerde Esmee van de Burgemeester Waldaschool een snuffelstage uit bij het Natuurcentrum. Esmee liep mee met vrijwel alle excursies en gaf aan zelf in de toekomst met natuureducatie te willen werken. Het Natuurcentrum was daarom een geschikte plek voor de snuffelstage.

Friese Molendag

Op zaterdag 12 oktober werd de Friese Molendag georganiseerd waarbij Molen de Verwachting in Hollum en Molen de Phenix in Nes deelnamen. Op deze dag draaiden beide molens de gehele dag en was entree in de molens gratis voor bezoekers.

Nacht van de Nacht

Op 26 oktober participeerde de STAM weer aan de Nacht van de Nacht. Dit jaar konden deelnemers zich opgeven voor een avondwandeling in het donker in Nes, met het Natuurcentrum als start- en eindlocatie. Na de wandeling konden deelnemers de uitzichttoren nog bezoeken. In Hollum startte ook een avondwandeling, bij de Amelander Vuurtoren. Onder begeleiding van een gids gingen deelnemers een avondwandeling maken om ten slotte te eindigen bij kampeerboerderij Sier aan Zee. Hier kregen deelnemers op door vuur verwarmd terras warme chocolademelk.

Hollumer molendag

Op dinsdag 29 oktober werd in Hollum de Hollumer molendag georganiseerd bij Molen de Verwachting. Op deze dag konden bezoekers gratis de molen bezoeken, afwisselend werd er mosterd en meel gemalen door de molenaars. Ook werden er ter plekke poffertjes gemaakt en konden bezoekers Amelander mosterdsoep proeven. Er zijn ruim 600 bezoekers bij de molen geweest.

2e Gidsendag

Op 13 november 2024 vond de 2e gidsendag plaats in Hollum. Deze gidsendag werd georganiseerd in het Maritiem Centrum Abraham Fock en voornamelijk ingevuld als evaluatiemoment. Na het evalueren ging de gidsengroep mee met Jesse Wieggersma wie een Free Tour activiteit aanbood door Hollum.

Prijsuitreiking VriendenLoterij Museumprijs 2024

Op 14 november vond de prijsuitreiking plaats van de VriendenLoterij Museumprijs 2024 plaats tijdens het Museumcongres in Arnhem. Het Maritiem Centrum Abraham Fock tezamen met de Amelander Paardenreddingboot waren als immaterieel erfgoed genomineerd en behoorden tot de laatste 3 kanshebbers op de prijs van €100.000,-. Uiteindelijk won het Openluchtmuseum Arnhem, werd het Maritiem Centrum tweede en eindigde het Zilvermuseum uit Schoonhoven op de derde plek. De werkgroep rondom de campagne van de STAM woonde de prijsuitreiking bij, de prijsuitreiking is weergegeven op onderstaande afbeelding.

Facilitatie FEP-overleg in Natuurcentrum

Op 28 november 2024 vond in het Natuurcentrum het overleg plaats voor het Fries Educatief Platform. Het doel van dit periodieke overleg is om educatie in Friesland te versterken en aan te jagen.

Prijsuitreiking VriendenLoterij Museumprijs 2024

7. Promotie

De promotie voor de locaties, exposities en activiteiten van de Amelandse Musea in 2024 werd als volgt ingevuld:

7.1 Doelstelling

De doelstelling van de STAM op het gebied van promotie en marketing luidt 'een ieder die het eiland bezoekt moet op de hoogte zijn van het bestaan van onze musea, molens en vuurtoren en de activiteiten die door deze instellingen worden georganiseerd'.

7.2 Kanalen

De kanalen die de promotiedoelstelling moeten overbrengen zijn als volgt:

Website STAM

Het monitoren van de website wordt gedaan door de afdeling Communicatie. Op informatief gebied betekent dit het voorzien in een website die qua informatie up-to-date is. In 2024 is er vooral aan gewerkt om de pagina's te voorzien van actueel beeldmateriaal. Ook het updaten van de openingstijden en de informatie omtrent activiteiten en exposities is een van de terugkerende werkzaamheden voor de afdeling Communicatie.

VVV Ameland

Een vaste waarde in het promotie- en reserveringsbeleid is VVV Ameland. Er is nauw contact over de informatiepagina's van het VVV om deze van de juiste promotionele informatie te voorzien. Ook zijn de locaties en activiteiten van de STAM te vinden in het weekoverzicht 'Wat te doen op Ameland' en verstrekken wij foldermateriaal.

Persbureau Ameland

Persbureau Ameland kreeg een nieuwe eigenaar, waarvan het nieuwe beleid betekende dat de STAM advertentiekosten moest betalen voor promotiedoeleinden. Dit leidde ertoe dat de STAM haar promotie beëindigde via het Persbureau. Echter, naar aanleiding van de VriendenLoterij Museumprijs 2024 nominatie van de Amelandse Paardenreddingboot werd het Persbureau Ameland nog wel tijdelijk gebruikt, met als doel het werven van stemmen voor de nominatie.

Social media

De Stichting Amelandse Musea maakt gebruik van het programma Meta Business Suite om de social media kanalen te vullen en te monitoren. Buiten het hoogseizoen is de berichtgeving variërend van 2 tot 5 keer per week. In het seizoen (april-oktober) komt er iedere dag om 10.00 uur een bericht online die afwisselend een locatie, activiteit of expositie belicht. Soms zijn de berichten informatief, soms sporen ze aan tot deelname aan excursies of het aanzetten tot een museumbezoek.

Museumfolder

Er wordt periodiek een museum- en activiteitenfolder gemaakt die wordt verspreid bij het VVV en diverse logiesverstrekkers. Hierin staat de belangrijkste informatie per locatie van de musea, molens en Vuurtoren en excursies.

Posters activiteiten, workshops en evenementen

In de vakantieperiodes worden posters verspreid bij logiesverstrekkers, supermarkten, de reclameborden in de dorpen en op andere openbare plaatsen waar veel bezoekers van het eiland komen. Deze posters waarop alle activiteiten van betreffende periode staan worden tegelijk met de poster van de demonstratie Paardenreddingboot rondgebracht.

Magazines

De Amelander musea, molens en Vuurtoren staan jaarlijks vermeld in het Museummagazine van de Museum Federatie Fryslân. Ook in het Schoolreismagazine staan we als organisatie vermeldt met een 1/8 pagina-advertentie. Een naamsvermelding met informatie en foto staat in het magazine Vakantieplezier, regio Ameland.

De Amelander

Ontwikkelingen en gebeurtenissen binnen de locaties van de Amelander Musea worden maandelijks opgenomen in het blad 'de Amelander'. Deze wordt huis-aan-huis verspreid en is te koop bij diverse boekhandels, supermarkten en andere winkels op het eiland. Ook staat er een advertentie van de Amelander Musea in het blad en staan activiteiten genoemd in de activiteitenkalender. In het hoogseizoen is een extra pagina voor museumnieuws beschikbaar.

Leeuwarder Courant

Wanneer grootschalige activiteiten of projecten worden afgerond wordt de Leeuwarder Courant benaderd om de feestelijke opening bij te wonen en een artikel te publiceren. In 2024 is de Leeuwarder bijvoorbeeld aanwezig geweest bij de opening van project 'Klimaatverandering op Ameland'.

Wagenborg TV

Op de veerboten, sneldienst en in de terminals van Wagenborg wordt op televisieschermen Wagenborg TV vertoond. De STAM heeft 4 pagina's op de Wagenborg TV (4 dia's tijdens de vertoonde presentatie op de beeldschermen) waarop op dat moment relevante informatie van vestigingen, excursies, evenementen en overige wordt weergegeven.

Kalender Installatiebedrijf Faber & Wijnberg

Ieder jaar geeft Installatiebedrijf Faber & Wijnberg een huis-aan-huis jaarkalender uit. De eilander ondernemingen kunnen hun geplande activiteiten van het hele jaar hier op vermelden. De STAM vermeldt alle maaldagen van meel en mosterd. Tevens worden de demonstratiedata van de Paardenreddingboot, de Hollumer Molendag en de Nationale Molendag vermeldt.

8. Ecologie

In dit hoofdstuk worden alle ontwikkelingen en handelingen van de ecologische afdeling van de STAM beschreven, uitgevoerd door Lyce Saathof, Joppe Lodewijks en Johan Krol.

8.1 Afdeling ecologie algemeen

We kijken terug op een druk en mooi jaar! We hebben veel mooie projecten mogen uitvoeren en zijn ondertussen bezig met de afronding van rapportages en voorbereidingen op het nieuwe veldseizoen. De afdeling ecologie is inmiddels al bijna 2 jaar uitgebreid met twee werknemers: Joppe en Lyce. Die zijn ondertussen goed ingewerkt in alle projecten. Johan heeft sinds augustus taken neergelegd en gedeeltelijk overgedragen. Johan is nog af en toe werkzaam bij het natuurcentrum voor ondersteuning voor lopende projecten, zoals nieuwe protocollen voor de aquaria en ecologisch advies. Verder zijn de werkzaamheden overgedragen op Lyce en Joppe. Vanaf juni 2025 zal Johan volledig met pensioen gaan.

8.2 Bodemdalingonderzoek Ameland voor Bodemdalingscommissie

Ook in 2024 is de monitoring naar bodemdaling door de gaswinning op Ameland voortgezet. Dit onderzoek is in opdracht van de Bodemdalingscommissie. Dit jaar is de integrale rapportage uitgekomen van het onderzoek van de laatste 6 jaar. Van alle onderzoeken moest een uitgebreide rapportage gemaakt worden op basis van data van het begin van de metingen, met nadruk op de afgelopen 6 jaar en rekening houdend met de adviezen van de audit uit 2017. Sommige onderzoeken van ons zijn in 2000 begonnen en daarvan hadden we dus 23 jaar data om uit te werken en te analyseren. Dit integrale rapport is op 5 september gepresenteerd in het Natuurcentrum met alle betrokken partijen en terug te lezen op de site van de Waddenacademie. Op deze site is een verslag van de audit in 2023 te vinden en zijn ook alle onderzoeksresultaten van de integrale rapportage 2023 te zien. Het winningsplan van de NAM voor Ameland loopt tot 2035. Er is een cyclus van 6 jaar voor de integrale rapportages afgesproken en dat betekent dat de nieuwe in 2029 moet verschijnen, gevolgd door een audit. Onlangs, op 20 december, hebben we weer bij elkaar gezeten met de onderzoekers en de bodemdalingscommissie om een plan op te stellen voor de komende jaren, met een nadruk op het integreren van alle onderzoeken en een gedegen verwerking van de data. In de komende jaren wordt het onderzoek voortgezet en zal er meer nadruk op samenwerking en gerichte analyses gelegd worden. In maart 2024 is er een grote broedval van mosselzaad (afbeelding rechts), we zijn benieuwd hoe deze nieuwe mosselbanken zich gaan ontwikkelen!

Broedval van mosselzaad

Vanuit het bodemdalingsonderzoek doen wij verschillende deelonderzoeken, namelijk:

a. Wadplaat hoogteontwikkeling/sedimentatie bij Oost Ameland met een referentiegebied bij West Ameland. Hierbij meten we 6 maal per jaar de sedimentatie en erosie bij proefvlakken bij Oost Ameland, West-Ameland en op de Piet Scheveplaat.

b. Panoramafoto's. In mei wordt op een zestal vaste plaatsen op het Oerd en de Hôn een panoramafoto (360 graden) gemaakt. Deze worden vergeleken met de voorgaande jaren om de gebiedsontwikkeling te monitoren.

c. Begrazing Vennoot. Jaarlijks wordt de begrazingsdruk op het Vennoot gevolgd in verband met de vegetatieontwikkeling. Het gaat om vee van de boeren in de zomer en ganzen in de winter. De vegetatie en de opslibbing op de kwelders Hon en Nieuwlandsreid wordt onderzocht door Wageningen Marine Research (WMR). De data van de begrazing worden in deze analyse meegenomen.

d. Monitoring broedvogels op de Hôn. De koloniebroeders (met name Lepelaar) worden jaarlijks gevolgd wat betreft hun nestplaatskeuze. De nesten worden ingemeten met behulp van een drone en hoogtemeter. Sinds 2012 zijn hiermee ook de koloniebroeders van de Hon en het Nieuwlandsreid ingemeten. Met name de hoogte van de nesten wordt steeds interessanter vanwege mogelijke zeespiegelstijging in combinatie met bodemdaling op de kwelder. SOVON meet de nesten in van kolonies op de andere eilanden, wat een vergelijking tussen alle eilanden mogelijk maakt. In de komende jaren willen we ook op Schiermonnikoog en Terschelling deze metingen uit gaan voeren, om een referentie te hebben voor het onderzoek.

e. Monitoring beschermde flora. Op Oost-Ameland wordt in het dalingsgebied jaarlijks geïnventariseerd op zeldzame en belangrijke soorten voor dit gebied, zoals de Groenknolorchis. De GPS data worden door WMR (Wageningen) verwerkt in GIS kaartjes.

f. Monitoring overstromingsfrequentie duinvalleien. Jaarlijks wordt in de periode oktober -april de inundatie en duur van inundatie in duinvalleien op het Oerd gevolgd. Tevens worden enkele waterkwaliteitparameters verzameld. Dit is een wekelijkse meting.

g. Monitoring peilbuizen Oerd en Kooiduinen. Jaarlijks in september worden alle peilbuizen die aan het begin van de monitoring (1987) in de Kooiduinen tot de Hôn gezet zijn opgenomen. Tevens wordt de kleidikte op de Vennoot en op de Hôn op een aantal vaste punten opgemeten waardoor de opslibbing gevolgd kan worden. Deze data worden door WMR verwerkt in het kwelderonderzoek.

h. Monitoring foeragerende vogels in bodemdalingengebied Waddenzee. Jaarlijks worden tellingen uitgevoerd naar 14 steltlopersoorten op Oost-Ameland. Tegelijkertijd worden de vogels op West-Ameland geteld, wat dient als referentie. De tellingen worden 10x per jaar uitgevoerd onder leiding van Marcel Kersten en regelmatig geassisteerd door het Natuurcentrum.

8.3 Bodemdalingonderzoek Paesens voor NAM

In zijn algemeenheid is er steeds meer aandacht voor klimaatverandering en versnelde zeespiegelstijging. En dat speelt zeker in het Waddengebied dat zijn unieke waarde grotendeels ontleent aan droogvallende platen en daar in 2009 zelfs het diploma Werelderfgoed voor heeft ontvangen. Voor de gaswinning (lees bodemdaling) in het gebied Paesens/Lauwersoog meten wij de wadplaat sedimentatie op dezelfde wijze zoals dat al sinds 2000 bij Oost-Ameland gebeurt.

We doen hiervoor 6 keer per jaar metingen bij Peasens-Moddergat, Engelsmanplaat en Schiermonnikoog. In dit geval wordt rechtstreeks aan de NAM gerapporteerd en die moet jaarlijks aan een Auditcommissie rapporteren in opdracht van de Regering. De gasproductie in het gebied bij Lauwersoog MLV genaamd (Moddergat, Lauwersoog, Vierhuizen) en de monitoring is in 2007 begonnen. Voor de Auditcommissie wordt gewerkt aan een samenhangend ecologisch model. De NAM en de onderzoekers zijn bezig om dat model te ontwikkelen en te voorzien van data.

8.4 Bodemdalingsonderzoek zoutwinning op Ballastplaat, Harlingen

FRISIA zoutwinning in Harlingen heeft een vergunning gekregen om zout onder het wad ten noorden van Harlingen te winnen. In de vergunning voorwaarden staat dat zij de ontwikkeling van de plaathoogte van wadplaten in dit gebied moeten gaan monitoren. Voor de Ballastplaat betekent dit dat zij het Natuurcentrum gevraagd hebben een monitoring op te zetten met onze methode (spijkermetingen in de volksmond) zoals we dat ook voor de Bodemdalingcommissie Ameland doen. We werken hiervoor samen met bureau Altenburg & Wymenga (A&W), die sediment- en benthosonderzoek uitvoeren in het gebied. In 2018 zijn 13 meetstations ingericht op deze plaat. We hadden voor drie jaar opdracht om hier de sedimentatie/erosie in kaart te brengen. Maar de zoutwinning is nu ook echt begonnen en in 2023 hebben we het onderzoeksgebied zelfs uitgebreid naar een gedeelte op Ballastplaat zonder daling als referentiegebied.

We werken vanuit Harlingen en gaan viermaal per jaar met een rubberboot naar de plaat, landen aan en lopen dan nog een paar honderd meter door ondiep water naar de droge gedeeltes. We zetten komend jaar meer in op de integratie van alle (sedimentatie, sedimentsamenstelling, benthos) onderzoeken met A&W.

Op verzoek van Frisia zijn we in 2021 begonnen met vogeltellingen op Ballastplaat om te zien welke soorten en aantallen vogels gebruik maken van het gedeelte van Ballastplaat waar diepe daling door zoutwinning zal optreden. Samen met de ons bekende tellers Kersten/Rappoldt/vd Kamp die ook de wadvogels op Ameland tellen en in samenwerking met het ecologisch onderzoeksbureau A&W hebben we tellingen gedaan. In 2024 hebben we 3 tellingen uitgevoerd in de trektijd. We maken daarbij gebruik van 2 boten op het wad en een team langs de dijk tussen Harlingen en Zwarte haan.

8.5 Monitoring strandbroeders Natura2000 'Noordzeekustzone'

In het beheerplan N2000 'Noordzeekustzone' is speciale aandacht voor een drietal broedvogels. Het gaat om Strandplevier, Bontbekplevier en Dwergstern. We voeren al sinds 2017 de monitoring en bescherming uit op het strand tussen Nes en Hollum. Dit gebied valt onder beheer van Rijkswaterstaat. Samen met de ecologen van RWS-Noord in Leeuwarden is in 2023 gezorgd voor nieuwe bebording met RWS en N2000 logo. NCA gebruikt deze bebording als er nesten van de kwetsbare strandbroeders op het strand liggen. Dat wordt op maat gedaan waar nodig. In 2024 werden 8 nesten van de Strandplevier, 1 nest van de Bontbekplevier en rond de 100 nesten van de Dwergstern gevonden en beschermd. Een broedpaar van de Bontbekplevier is op de rechterafbeelding weergegeven.

In 2023 is een deel van het nieuwe duingebied en strandplas ten noorden van het Groene strand tussen paal 4.2 en 6.8 in het broedseizoen afgesloten. Hier hebben dit jaar veel Kluten succesvol kunnen broeden en kuikens grootgebracht. Ook hebben we er jonge pullen van de Strandplevier zien lopen en foerageren. Al met al een hoopvol resultaat!

Bontbekplevier broedpaar

8.6 Overige werkzaamheden 2024

Afgelopen jaar zijn we verder bezig geweest met ecologische toetsen, zoals quickscans en nader onderzoek voor de Wet Natuurbescherming. Ook voeren we een aantal keer per jaar een controle uit bij baggerwerkzaamheden op de Waddenzee en stellen daar rapporten voor op. We zijn alle 3 zeehondenwachters op Ameland en gaan bij meldingen naar de zeehond toe, waarna we deze in overleg met Pieterburen markeren en 24 uur in de gaten houden. Of, in geval van nood, direct op de boot zetten om opgevangen te worden. We zitten nu net in de piek van jonge grijze zeehonden, wat meer aandacht vereist. We hebben ons daarnaast weer beziggehouden met het geven van excursies, begeleiden van schoolgroepen bij onderzoekjes in de natuur en meewerken aan nieuwe exposities in het Natuurcentrum.

9. Lezingen en uitgaven

In de wintermaanden organiseert Stichting Ouwe Pôlle lezingen met uiteenlopende historische onderwerpen:

9.1 Lezingen

Vrijdag 26 januari 2024

Meinte Bonthuis en Joke Mosterman gaven een lezing over kunstschilder Gerrit Postma in de Toel in Nes.

Donderdag 22 februari 2024

Tonnie Overdiep en Martijn de Groot gaven een lezing over 'Strandpalen van Nederland' in Ons Hol in Hol-lum.

Vrijdag 22 maart 2024

Cor Faber gaf een lezing over 'Ameland tijdens de Spaanse burgeroorlog' in de Toel in Nes.

Maandag 11 november 2024

Meinte Bonthuis en Joke Mosterman gaven een lezing in het Maritiem Centrum Abraham Fock over het 200 jarig bestaan van de KNRM.

9.2 Uitgaven

De Pôllepraat is in 2024 in januari, juni en november uitgekomen.

Jaarverslag 2024 Vereniging Vrienden Amelander Korenmolens
Jaarverslag 2024 Stichting Paardenredding-
boot Ameland

10. Demonstratieschema Paardenreddingboot 2025 & 2024

10.1 Demonstratieschema Paardenreddingboot 2025

Demonstratieschema	Tijd	Hoogwater Amelander Gat
Zaterdag 22 februari Voorjaarsvakantie	15.00 uur	15.15 uur
Zaterdag 19 april Paasvakantie	14.00 uur	13.45 uur
Zaterdag 3 mei Meivakantie	14.00 uur	14.27 uur
Zaterdag 31 mei Hemelvaart	14.00 uur	13.36 uur
Zaterdag 7 juni Pinksteren	19.00 uur	19.56 uur
Vrijdag 20 juni Aanvang zomer	18.00 uur	17.14 uur
Dinsdag 22 juli Zomervakantie	19.00 uur	20.33 uur
Woensdag 6 augustus Zomervakantie	19.00 uur	20.18 uur
Woensdag 20 augustus Zomervakantie	19.00 uur	20.38 uur
Dinsdag 16 september Nazomer	17.00 uur	17.29 uur
Zaterdag 25 oktober Herfstvakantie	11.00 uur	12.36 uur
Zaterdag 27 december Kerstvakantie	14.00 uur	13.50 uur

Data en tijden zijn onder voorbehoud onvoorziene omstandigheden.

De start is vanuit het boothuis bij het Maritiem Centrum Abraham Fock aan de Oranjeweg 18 te Hollum. De demonstraties vinden plaats op het strand zuidwest van Hollum, aan het eind van het Tjetjepad.

10.2 Demonstratieschema Paardenreddingboot 2024

Demonstratieschema	Tijd	Hoogwater Amelanders Gat
Maandag 19 februari Voorjaarsvakantie	17.00 uur	17.03 uur
Zaterdag 30 maart Paasvakantie	11.00 uur	12.22 uur
Donderdag 25 april Viering 200 jaar KNRM	11.00 uur	
Donderdag 2 mei Meivakantie	17.00 uur	16.34 uur
Zaterdag 18 mei Pinksteren	17.00 uur	18.55 uur
Zaterdag 22 juni Aanvang zomer	11.00 uur	11.01 uur
Woensdag 17 juli Zomervakantie	19.00 uur	18.23 uur
Zaterdag 27 juli Zomervakantie	16.00 uur	15.07 uur
Woensdag 14 augustus Zomervakantie	17.00 uur	16.29 uur
Donderdag 29 augustus Zomervakantie	19.00 uur	21.46 uur
Maandag 16 september Nazomer	19.00 uur	21.46 uur
Zaterdag 26 oktober Herfstvakantie	17.00 uur	17.44 uur
Maandag 23 december Kerstvakantie	14.00 uur	14.39 uur

Data en tijden zijn onder voorbehoud onvoorziene omstandigheden.

De start is vanuit het boothuis bij het Maritiem Centrum Abraham Fock aan de Oranjeweg 18 te Hollum. De demonstraties vinden plaats op het strand zuidwest van Hollum, aan het eind van het Tjettepad.

11. Speerpunten Meerjarenplan 2022 - 2026

In de onderstaande tabel is een overzicht weergegeven over de voortgang van de speerpunten uit het meerjarenplan 2022 - 2026.

Aanloop Oliemolen "de Phenix" en Wolverwerking "Swartwoude"	Afgerond in 2022/2023
Nieuw depot voor collectiebeheer, groot onderhoud en woonruimte	Planvorming 2025, beoogde uitvoering 2026
Nieuw portaal Sorgdrager en uitvoering onderhoudsplannen	Afgerond in 2024
Renoveren dak Natuurcentrum	Afgerond in 2023
Professionaliseren winkels en stimuleren verkoop	Doorlopend
Ontwikkelen van nieuwe activiteiten en exposities	Doorlopend
Verplaatsen walvis en herinrichten voorterrein Natuurcentrum	Afgerond april 2025
Herinrichten entree en voorterrein Maritiem Centrum	2025/2027
Onderhoud koepel en brug Maritiem Centrum	2025
Ontwikkelen en verbeteren RI&E en auditbeleid	Doorlopend
*Verduurzamen vestigingen	Afgerond in 2024
*Onderhoud Molen de Verwachting	Afgerond maart 2025
*Kapschuren Molen de Phenix	2025
*Vernieuwing en onderhoud Bunker Donax	2026/2027